

SLR-B – 1

Seat No.	
-------------	--

**M.A. Mass Communication (Semester – I) Examination, 2015
(New – CBCS)**

PRINCIPLES OF MASS COMMUNICATION (Paper – I)

जनसंज्ञापकाची मूलतत्वे

Day and Date : Monday, 16-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Select the correct alternatives.

14

योग्य पर्यायाची निवड करा.

1) Self communication means _____

स्व संज्ञापन म्हणजे _____

a) Inter-personal communication	परस्पर संवाद
b) Intra-personal communication	आत्म संवाद
c) Group communication	गट संवाद
d) Mass communication	जन संज्ञापन

2) _____ model is called as Helical Model.

_____ या प्रतिमानाला हेलिकलाचे प्रतिमान म्हटले जाते.

a) Dance	डान्स
b) Schramm	श्रॅम
c) Gerbner	गर्बनर
d) None of these	यापैकी नाही

P.T.O.

- 3) There are _____ factors in SMCR model.
 _____ एस.एम.सी.आर. प्रतिमाकामध्ये घटक आहेत.
- a) four चार
 b) five पाच
 c) six सहा
 d) three तीन
- 4) _____ develops the model of social references.
 सामाजिक संदर्भाचे प्रतिमान _____ यांनी विकसित केले.
- a) George Gerbner जॉर्ज गर्बनर
 b) Wilber Schramm विल्बर श्रॅम
 c) Shannon and Weaver शनॉन आणि वीव्हर
 d) Newcomb न्यूकॉम्ब
- 5) The MacBride Commission was setup in _____
 _____ मॅकब्रॉइड आयोगाची स्थापना _____ मध्ये झाली.
- a) 1977 १९७७
 b) 1982 १९८२
 c) 1980 १९८०
 d) 1978 १९७८
- 6) _____ factor is more important in communication.
 _____ घटक संज्ञापनात अत्यंत महत्वाचा आहे.
- a) Message संदेश
 b) Communicator संज्ञापक
 c) Receiver स्वीकारक
 d) All of these यापैकी सर्व
- 7) Interview is type of _____
 मुलाखत _____ चा प्रकार आहे.
- a) Mass communication जन संज्ञापन
 b) Dyadic communication व्दीमार्गी संज्ञापन
 c) Multiadic communication बहुमार्गी संज्ञापन
 d) None of these यापैकी नाही

- 8) The communication between two persons _____
दोन व्यक्तीमधील संज्ञापन प्रक्रिया _____ असले.
- a) Intra-personal communication आत्म संवाद
b) Inter-personal communication आंतरव्यक्ती संवाद
c) Group communication समूह संवाद
d) Mass communication जन संज्ञापन
- 9) _____ controls the Doordarshan.
_____ चे दूरदर्शनवर नियंत्रण आहे.
- a) DAVP डी.ए.व्ही.पी.
b) NfDC एन.एफ.डी.सी.
c) Prasar Bharti प्रसार भारती
d) I & B Ministry माहिती आणि प्रसारण मंत्रालय
- 10) Harold Laswelis model developed in _____
हेराल्ड लासवेलचे प्रतिमान _____ मध्ये विकसित झाले.
- a) 1940 १९४०
b) 1948 १९४८
c) 1950 १९५०
d) 1951 १९५१
- 11) Communication is derived from _____
संवाद हा शब्द _____ पासून घेतला आहे.
- a) Latin लॅटिन
b) French फ्रेंच
c) Hindi हिंदी
d) English इंग्रजी
- 12) Which one among these is not a mass media tool ?
खालीलपैकी कोणते जनमाध्यम साधन नाही ?
- a) Radio रेडिओ
b) Newspaper वृत्तपत्र
c) Telephone टेलिफोन
d) Internet इंटरनेट

13) Gerbner's general model developed in _____
 _____ साली गर्बनर यांनी सामान्य प्रतिमान विकसित केले.

a) 1956	१९५६
b) 1957	१९५७
c) 1958	१९५८
d) 1959	१९५९

14) Communis means to _____
 कम्युनिस म्हणजे _____

a) Inform	माहिती देणे
b) Share	सामान्यीकरण
c) Community	जमात
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

1) Mass communication	जन संज्ञापन
2) Mass media	जन माध्यमे
3) Receiver	स्वीकारक
4) SMCR model	एस.एम.सी.आर. प्रतिमान
5) Opinion leaders	मतनेते

3. Write the answer in short (**any four**) :

16

थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) State the types of mass communication.
जन संज्ञापनाचे प्रकार विशद करा.
- 2) Explain the media convergence.
माध्यमाचे एकात्मिकरण स्पष्ट करा.

- 3) Discuss on the principles of mass communication.
जन संज्ञापनाचे तत्वे यावर चर्चा करा.
- 4) Explain the ethics according to Aristotle.
अरिस्टाटल याच्यामते नितीमूल्य स्पष्ट करा.
- 5) Explain the importance of the communication in the social life.
सामाजिक जीवनात संवादाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

4. Write the answer in **250 words (any two)** :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) Describe in detail the Gerbner's model.
गर्बनरच्या प्रतिमानाबद्दल सविस्तर विवेचक करा.
- 2) Explain the Harold D Lasswell's model of communication.
हेरल्ड डी. लासवेलचे संवाद प्रतिमान स्पष्ट करा.
- 3) Explain the verbal and non-verbal communication.
मौखिक आणि अमौखिक संवाद स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500 words (any one)** :

14

- 1) Discuss the development communication.
विकासात्मक संवादाची चर्चा करा.

OR

Discuss the characteristics of mass communication.
जनसंज्ञापनाची विशिष्ट्ये यावर चर्चा करा.

SLR-B – 2

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – I) (New CBCS)
Examination, 2015
DEVELOPMENT OF MEDIA (Paper – II)
माध्यमाचा विकास**

Day and Date : Wednesday, 18-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Select the correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

1) Vishwanath Wable had started _____ newspaper.

विश्वनाथ वाबळे यांनी _____ वर्तमानपत्र सुरू केले होते.

a) Shivner	शिवनेर
b) Samata	समता
c) Bahishkrut Bharat	बहिष्कृत भारत
d) Jagruk	जागरूक

2) _____ was the first editor of Dhyanprakash.

_____ हे पहिले ज्ञानप्रकाश चे संपादक होते.

a) Krushnaji Rande	कृष्णाजी रानडे
b) Narsingh Kelkar	नरसिंह केळकर
c) Shivrampant Paranjape	शिवरामपंत परांजपे
d) Lokmanya Tilak	लोकमान्य टिळक

P.T.O.

3) _____ was the first Marathi Magazine in Maharashtra.

_____ हे पहिले मराठी मासिक महाराष्ट्रात होते.

a) Vivek	विवेक
b) Lokprabha	लोकप्रभा
c) Manorama	मनोरमा
d) Digdarshan	दिग्दर्शन

4) Rashtramat Newspaper started in _____

राष्ट्रमत हे वृत्तपत्र _____ मध्ये सुरू झाले.

a) 1908	१९०८
b) 1909	१९०९
c) 1910	१९१०
d) 1912	१९१२

5) _____ was the father of Indian Journalism.

_____ हे भारतीय पत्रकारितेचे जनक होते.

a) Raja Ram Mohan Roy	राजा राम मोहन रॉय
b) Dr. Babasaheb Ambedkar	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
c) Narsingh Kelkar	नरसिंह केळकर
d) Lokmanya Tilak	लोकमान्य टिळक

6) _____ was established by Surendranatha Banerji.

_____ ची स्थापना सुरेंद्रनाथ बॅनर्जी यांनी केली.

a) News Association	न्यूज असोशिएशन
b) Indian Association	इंडियन असोशिएशन
c) Association of India	असोशिएशन ऑफ इंडिया
d) Press Association	प्रेस असोशिएशन

7) Swadeshmitram was the _____ important Newspaper.

स्वदेशमित्रम हे _____ महत्त्वाचे वृत्तपत्र होते.

a) Tamil	तमिल
b) Hindi	हिंदी
c) Marathi	मराठी
d) English	इंग्रजी

8) Sanvad Kaumudi was publishing in _____ Language.

संवाद कौमुदी _____ भाषेत प्रकाशित होत असे.

a) Bengali	बंगाली
b) Persian	पारशी
c) English	इंग्रजी
d) Hindi	हिंदी

9) _____ was the First Marathi Daily.

_____ हे पहिले मराठी दैनिक होते.

a) Mumbai Vaibhav	मुंबई वैभव
b) Kesari	केसरी
c) Bhala	भाला
d) Shivner	शिवनेर

10) Prabodhan started by _____

प्रबोधन वृत्तपत्र _____ यांनी सुरू केले.

a) Lokhitwadi	लोकहितवादी
b) Raj Thakare	राज ठाकरे
c) Keshav Shitaram Thakare	केशव सिताराम ठाकरे
d) Bal Thakare	बाळ ठाकरे

11) Brahminical Magazine was publishing in _____ Language.

ब्राह्मीनीकल मॅगझीन _____ या भाषेत प्रकाशित होत होते.

a) English	इंग्रजी
b) Hindi	हिंदी
c) Gujarati	गुजराती
d) Marathi	मराठी

12) _____ year was known as Tilak era.

टिळक युग म्हणून _____ वर्षे ओळखले जाते.

a) 1901-1920	१९०१-१९२०
b) 1920-1947	१९२०-१९४७
c) 1947-1950	१९४७-१९५०
d) 1903-1919	१९०३-१९१९

13) Sudharak was publishing in _____ Language.

सुधारक वृत्तपत्र _____ भाषेत प्रकाशित होत होते.

- a) Both in Marathi and English इंग्रजी आणि मराठी दोन्ही भाषेत
b) Marathi मराठी
c) Hindi हिंदी
d) English इंग्रजी

14) Krushnaji Prabhakar Khadilkar started the _____ in 1930.

कृष्णाजी प्रभाकर खाडिलकरांनी १९३० मध्ये _____ हे वृत्तपत्र काढले.

- a) Nawakal नवाकाळ
b) Hitwad हितवाद
c) Bhoot भूत
d) Samta समता

2. Write short notes (**any four**) :

12

थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

1) Darpan

दर्पण

2) Sudharak

सुधारक

3) Dr. Babasaheb Ambedkar

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

4) Folk media

लोक माध्यमे

5) Kesari.

केसरी.

3. Write the answer in short (**any four**) :

16

थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

1) State the contribution of Lokhitwadi in Marathi Journalism.

लोकहितवादींचे मराठी पत्रकारितेतील योगदान विषद करा.

2) Explain the importance of Marathi Journalism in Maharashtra.

महाराष्ट्रातील मराठी पत्रकारितेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

3) Explain the importance of Mahatma Gandhi's Journalism.

महात्मा गांधीजीची पत्रकारितेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

4) Discuss the changing role and nature of the press.

पत्रकारितेची बदलती भूमिका आणि स्वरूप या बाबत चर्चा करा.

5) Explain the importance of printing technology in the development of Newspaper

मुद्रण तंत्रज्ञानाची वृत्तपत्र विकासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

4. Write the answer in **250** words (**any two**) :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

1) Discuss the features of Darpan Newspaper.

दर्पण वृत्तपत्राची वैशिष्टे यावर चर्चा करा.

2) Write in detail the press in Solapur District.

सोलापूर जिल्हातील पत्रकारितेवर सविस्तर लिहा.

3) Explain the Birth of Journalism in India.

भारतातील पत्रकारितेची सुरुवात स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

1) Explain the importance of First Press Commissions.

पहिल्या वृत्तपत्र आयोगाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

OR

2) Write in detail on Marathi Magazines in the 19th Century.

१९ व्या शतकातील मराठी मासिके यावर सविस्तर लिहा.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Mass Communication) (Sem. – I) Examination, 2015
Paper – III : REPORTING AND EDITING (New – CBCS)

Day and Date : Friday, 20-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative :

14

योग्य पर्याय निवडा :

1) P. Sainath is related to

पी. साईनाथ हे _____ शी निगडित आहेत.

a) Crime Reporting

गुन्हेगारीविषयक वार्ताकन

b) Development Reporting

विकास वार्ताकन

c) Investigative Reporting

शोध वार्ताकन

d) None of these

यापैकी एकही नाही

2) _____ is Group Editor of Daily Lokmat.

_____ हे लोकमतचे समूह संपादक आहेत .

a) Dinakar Raikar

दिनकर रायकर

b) Vijay Kuwalekar

विजय कुवळेकर

c) Uttam Kamble

उत्तम कांबळे

d) None of these

यापैकी एकही नाही

3) _____ is an offence in court reporting.

न्यायालयीन वार्ताकन करताना _____ हा गुन्हा ठरतो.

a) Comment on Judgment

निकालावरील भाष्य

b) Comment on Eyewitness

प्रत्यक्षदर्शीवर भाष्य

c) Personal Comment on Judge

न्यायाधीशांवर वैयक्तिक भाष्य

d) None of these

यापैकी एकही नाही

4) News regarding Ujani dam is important for Solapur due to

सोलापूरसाठी उजनी धरणाची बातमी _____ मुळे महत्वाची ठरते.

a) Impact

परिणाम

b) Oddity

वेगळेपण

c) Prominence

महात्म्य

d) None of these

यापैकी एकही नाही

- 11) Gathering information is work of
माहिती गोळा करणे हे _____ चे कायि आहे.
a) Sub-Editor b) Reporter c) News Editor d) None of these
उप संपादक वार्ताहर वृत्त संपादक यापैकी एकही नाही
- 12) _____ plans the material of editorial page.
अग्रलेखाच्या पानावरील मजकुराचे नियोजन _____ हे करतात.
a) News Editor b) Editor
वृत्त संपादक संपादक
c) Assistant Editor d) None of these
सहयोगी संपादक यापैकी एकही नाही
- 13) A specified time limit given to each department of newspaper to complete their work is known as
वृत्तपत्रातील प्रत्येक विभागास काम पूर्ण करण्यासाठी निश्चित वेळ मर्यादा ठरवून दिलेली असते त्यास _____ म्हणतात.
a) Dead Line b) Time Line c) Print Line d) None of these
डेड लाईन टाईम लाईन प्रिंट लाईन यापैकी एकही नाही
- 14) A prominent news which appears below the fold of the newspaper on front page is known as
वृत्तपत्राच्या पहिल्या पानाच्या घडीखाली छापल्या जाणाऱ्या ठळक बातमीस _____ म्हणतात.
a) Anchor b) Banner c) Feature d) None of these
अंकर बॅनर फीचर यापैकी एकही नाही

2. Write notes (any four) :

टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- a) Types of Headlines
मथळ्यांचे प्रकार
- b) Yellow Journalism
पीत पत्रकारिता
- c) Developmental News
विकासविषयक बातम्या
- d) Political Reporting
राजकीय वार्ताकान्
- e) Sports Desk.
क्रीडा विभाग.

3. Write answers (**any four**) :

16

उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- What is the use of right to information for news reporting ?
माहिती अधिकाराची वार्ताकनासाठी उपयुक्तता काय ?
- What is the use of photographs for news ?
बातमीसाठी छायाचित्राची उपयुक्तता काय ?
- How to report a crime story ?
गुन्हेगारीविषयक बातमीचे वार्ताकन कसे करावे ?
- What are the types of interviews ?
मुलाखतींचे प्रकार कोणते ?
- What are the qualities of reporter ?
वार्ताहराच्या अंगी कोणते गुण आवश्यक आहेत ?

4. Give answers in detail (**any two**) :

14

तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

- Differentiate between development news and in-depth news.
विकास विषयक बातमी व सखोल बातमी यातील फरक विषद करा.
- Trace various types of news structure.
बातमी रचनेचे विविध प्रकार कोणते ?
- Describe investigative reporting giving suitable examples.
योग्य उदाहरणे देऊन शोध पत्रकारितेची संकल्पना स्पष्ट करा.

5. Give answers in **500** words (**any one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

- What are the values of news ? Do you think values of news are changing due to cut-throat competition of media units ? Discuss giving specific examples.
बातमीची मूल्ये कोणती ? माध्यमांच्या जीवघेण्या स्पर्धेमुळे या मूल्यांमध्ये बदल होतो आहे असे वाटते का ? योग्य उदाहरणे देऊन चर्चा करा.
- What is the importance of editing for news ? What is the process of editing ? Discuss in the light of copy management.
बातमीसाठी संपादनाचे महत्व काय आहे ? संपादनाची प्रक्रीया कशी असते ? बातमी मजकुराच्या व्यवस्थापनाच्या संदर्भाने चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – I) (New CBCS) Examination, 2015
Paper – IV : ADVERTISING AND PUBLIC RELATIONS**

Day and Date : Monday, 23-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) The advertising medium that has the high selectivity is

_____ हे जाहिरातीचे असे माध्यम आहे ज्याच्या निवडीची जास्त शक्यता आहे.

a) Telephone	टेलिफोन
b) Mail	मेल
c) Online	ऑनलाइन
d) None of these	यापैकी नाही

ii) Press kit is commonly used for

प्रेस कीट हे सर्वसाधारणपणे _____ साठी वापरतात.

a) Product launching	उत्पादन बाजारात आणताना
b) New Company Establishment	नवीन कंपनी काढताना
c) Press Conference	पत्रकार परिषद घेताना
d) All of these	यापैकी सर्व

iii) Photo Division's head office is situated in

छायाचित्र विभागाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

a) New Delhi	नवी दिल्ली
b) Kolkata	कोलकाता
c) Mumbai	मुंबई
d) None of these	यापैकी नाही

iv) Directorate of Advertising and Visual Publicity (D.A.V.P.) is established in

a) 1955	१९५५
b) 1965	१९६५
c) 1975	१९७५
d) None of these	यापैकी नाही

v) _____ is the basic principle of advertising.

_____ हे जाहिरातीचे मुलभूत तत्व आहे.

a) Basic needs of the consumer	ग्राहकांच्या मुलभूत गरजा
b) Grab attention of the consumer	ग्राहकांचे लक्ष केंद्रीत करणे
c) Media Scheduling	माध्यम वेळापत्रक
d) All of these	वरीलपैकी सर्व

vi) Code of ethics for PR professionals is furnished by

जनसंपर्क व्यावसायिकांसाठी आचारसंहिता _____ ने सादर केली.

a) P.R.S.I.	पी.आर.एस.आय.
b) P.B.I.	पी.आय.बी.
c) A.A.A.I.	ए.ए.ए.आय.
d) All of these	यापैकी नाही

vii) The target group of a political meeting is

राजनैतिक सभेतील लक्ष्यित गट _____ असतात.

a) Consumers	ग्राहक
b) Voters	मतदार
c) Viewers	प्रेक्षक
d) None of these	यापैकी सर्व

viii) _____ is type of Radio advertisement.

_____ हा रेडिओ जाहिरातीचा प्रकार आहे.

a) Jingle	जिंगल
b) Promo	प्रोमो
c) Audio	ऑडिओ
d) All of these	यापैकी सर्व

ix) Which tool of the marketing mix consists of short-term incentives ?

विपणन मिश्रातील कोणत्या साधनाचा कमी कालावधीसाठी लाभ मिळतो ?

a) Advertising	जाहिरात
b) Sales promotion	विक्री वाढ
c) Direct marketing	प्रत्यक्ष विपणन
d) None of these	यापैकी नाही

x) _____ is very useful for sales promotion.

विक्री वाढविण्यासाठी _____ उपयुक्त आहे.

a) Market Survey	विपणन सर्वेक्षण
b) Ad Campaign	जाहिरात मोहीम
c) Product Quality	उत्पादनाची गुणवत्ता
d) All of these	यापैकी सर्व

xi) _____ is a type of logo.

_____ हे लोगोचा प्रकार आहे.

a) Icon	आयकॉन
b) Combination Mark	कॉम्बिनेशन मार्क
c) Letter Mark	लेटर मार्क
d) All of these	यापैकी सर्व

xii) The most important aspect of public relations is

जन संपर्कामधील _____ हा महत्वाचा पैलू आहे.

a) Product	उत्पादन
b) Public	जन
c) Service	सेवा
d) None of these	यापैकी नाही

xiii) Image on the internet has scope for

इंटरनेटवरील प्रतिमेस _____ चा वाव आहे.

a) Movement	हालचाल
b) Stability	स्थिरता
c) Solidity	घनता
d) None of these	यापैकी नाही

xiv) _____ is cannot be part of public relations.

_____ हा जन संपर्काचा भाग असू शकत नाही.

a) Advertisement	जाहिरात
b) Propaganda	प्रोपागोंडा
c) Publicity	प्रसिद्धी
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (any **four**) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- Press Release
प्रसिद्धी पत्रक
- Creativity
सर्जनशीलता
- Media Mix
माध्यम संमिश्र
- Body Copy
जाहिरातीचा मुख्य मजकूर
- A.A.A.I.
ए.ए.ए.आय.

3. Write the answers in **150** words (any **four**) :

16

दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- What are the tools of advertising ?
जाहिरातीची साधने कोणती आहेत ?
- Write brief note on 'Press Kit'.
'प्रेस किट' विषयावरती टीप लिहा.
- Explain the process of employee communication.
कर्मचारी संवादाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

d) Explain the terms Public and Public Opinion.

जन आणि जनमत या संकल्पना स्पष्ट करा.

e) What are the key contents of public relations ?

जनसंपर्काचे महत्वाचे घटक कोणते आहेत ?

4. Write answer in **250** words (any **two**) :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

a) What are the kinds of target group associated advertising ?

लक्षित गटानुसार जाहिरातींचे प्रकार कोणते आहेत ?

b) Write about ad agency management.

जाहिरात संस्था व्यवस्थापन याविषयी लिहा.

c) Discuss the use of social media for advertising.

सोशल मिडियाचा जाहिरातीसाठी वापर याविषयावरती चर्चा करा.

5. Write answer in **500** words (any **one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

a) Define advertise. Describe its advantages and disadvantages with example.

जाहिरातीची व्याख्या करा. जाहिरातींचे फायदे आणि तोटे सोदाहरण वर्णन करा.

b) Write an essay on 'Public Relation of Central Government'.

'केंद्र सरकारचा जनसंपर्क' या विषयावरती निबंध लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – I) (CBCS) Examination, 2015
Paper – V : WRITING AND COMMUNICATION SKILLS AND CURRENT
AFFAIRS (New)**

Day and Date : Thursday, 26-11-2015

Total Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा.

i) _____ has become the “youngest” nobel peace prize winner.

नोबेल शांती पुरस्काराची सर्वात तरुण मानकरी _____ ठरली आहे.

a) Malala Yusufzai	मलाला युसुफझाई
b) Aniya Shaikh	आनीया शेख
c) Hina Rabbani	हीना रब्बानी
d) None of these	यापैकी नाही

ii) World Post Day is observed on _____

जागतिक टपाल दिवस _____ ला असतो.

a) 9 October	९ ऑक्टोबर
b) 10 October	१० ऑक्टोबर
c) 10 November	१० नोव्हेंबर
d) None of these	यापैकी नाही

iii) _____ American newspaper has issued apology for racist cartoon on Mars Mission.

मंगळ मोहिमेवरती वर्णद्वेषावर आधारित व्यंगचित्राबद्दल अमेरिकेतील _____ वर्तमानपत्राने माफी छापली.

a) New York Times	न्यू यॉर्क टाइम्स
b) The Sun	द सन
c) Sunday Times	सनडे टाइम्स
d) None of these	यापैकी नाही

iv) India defeated _____ team in Asian Games 2014 Hockey final and won Gold Medal.

भारताने _____ या संघाला एशियन गेम्स २०१४ हॉकीच्या अंतिम सामन्यात हरवून सुवर्ण पदक पटकावले.

a) China	चीन
b) Pakistan	पाकिस्तान
c) Japan	जपान
d) None of these	यापैकी नाही

v) _____ social networking site has been closed permanently.

_____ सोशल नेटवर्किंग साईट कायमची बंद झाली.

a) Google plus	गुगल प्लस
b) Facebook	फेसबुक
c) Orkut	ऑर्कुट
d) None of these	यापैकी नाही

vi) Global Infrastructure facility has been launched by _____

जागतिक पायाभूत सोई-सुविधा _____ ने उपलब्ध केल्या आहेत.

- a) UNDP यु. एन. डी. पी.
- b) World Bank जागतिक बँक
- c) UNO यु. एन. ओ.
- d) None of these यापैकी नाही

vii) _____ team has won Champion League T-20, 2014.

चैम्पीअन लीग टी -२०, २०१४ _____ संघाने जिंकली.

- a) Delhi Dare Devils डेल्ही डेयर डेव्हिल्स
- b) Kolkata Night Riders कलकत्ता नाइट रायडर्स
- c) Chennai Super Kings चन्नई सुपर किंग्स
- d) None of these यापैकी नाही

viii) Which Movie has been chosen from India for OSCARS Awards 2014 ?

ऑस्कर पुरस्कार २०१४ साठी _____ या चित्रपटाची भारतातून निवड झाली.

- a) Highway हायवे
- b) Long Road लाँग रोड
- c) Queen क्वीन
- d) None of these यापैकी नाही

ix) Taslima Nasreen is _____

तसलीमा नसरीन या _____ आहेत.

- a) Writer लेखिका
- b) Actress नायिका
- c) Poet कवयित्री
- d) None of these यापैकी नाही

x) _____ is the new Chairman of UPSC.

_____ हे यु. पी. एस. सी. चे नवीन अध्यक्ष आहेत.

a) Rajni Razdan	रजनी राजदान
b) Vinay Mittal	विनय मित्तल
c) Alka Sirohi	अलका सिरोही
d) None of these	यापैकी नाही

xi) _____ disease has been declared as Global Health Emergency by WHO.

डब्लू. एच. ओ. ने _____ या रोगाला जागतिक आरोग्य आणीबाणी जाहीर केले आहे.

a) AIDS	एड्स
b) Ebola	इबोला
c) Tuberculosis	क्षयरोग
d) None of these	यापैकी नाही

xii) _____ has been appointed as UNICEF Goodwill Ambassador for South Asia.

दक्षिण आशियाचा सदभावना दूत म्हणून युनिसेफने _____ ची नियुक्ती केली आहे.

a) Amitabh Bachhan	अमिताभ बच्चन
b) Amir Khan	अमीर खान
c) Salman Khan	सलमान खान
d) None of these	यापैकी नाही

xiii) Mark Zukerberg is the founder of _____ company.

मार्क झुकेरबर्ग हा _____ या कंपनीचे संस्थापक आहेत.

a) Tweeter	ट्विटर
b) Google	गुगल
c) Facebook	फेसबुक
d) None of these	यापैकी नाही

xiv) Creator of Chacha Chowdhary cartoon corrector is _____

चाचा चौधरी या कार्टून पात्राचे _____ हे निर्माते आहेत.

a) Pankaj Singh	पंकज सिंघ
b) Ganesh Mali	गणेश माळी
c) Pran Kumar Sharma	प्राण कुमार शर्मा
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

a) Fluency

अस्खलीतपणा

b) Positive Thinking

सकारात्मक विचार

c) World Bank

जागतिक बँक

d) Time Management

वेळेचे व्यवस्थापन

e) UNO

यु. एन. ओ.

3. Write the answers in **150** words. **(any four)** :

16

दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा : (कोणतेही चार) :

a) Write note on topic 'References'.

संदर्भ या विषयावरती टीप लिहा.

b) Describe the process of communication.

संवादाची प्रक्रिया विशद करा.

c) State the importance of Panchayat Raj

पंचायतराजचे महत्त्व स्पष्ट करा.

d) What is UNI ?

यु. एन. आय. म्हणजे काय ?

e) Write about Press release.

प्रसिद्धी पत्रकाविषयी लिहा.

4. Write answer in **250** words **(any two)** :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

a) Write about stress management.

ताण तणाव व्यवस्थापनाविषयी लिहा.

b) Discuss the basic principles of translation.

भाषांतराच्या मूलतत्त्वांवरती चर्चा करा.

c) Explain the importance of communication skills.

संवाद कौशल्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500 words (any one)** :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

a) Define communication and discuss the types of communication.

संवादाची व्याख्या करा आणि संवादाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

b) Write an essay on 'Newspaper Writing'.

'वृत्तपत्रांसाठी लेखन' या विषयावरती निबंध लिहा.

SLR-B – 11

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Mass Communication) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2015
MEDIA MANAGEMENT (Paper – I)
माध्यम व्यवस्थापन

Day and Date : Tuesday, 17-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

- i) Discovery channel started in _____
डिस्कव्हरी चॅनलची सुरुवात _____ मध्ये झाली.
a) 1999	१९९९
b) 1998	१९९८
c) 1997	१९९७
d) 1996	१९९६

- ii) _____ is the most circulated newspaper in India.
_____ हे भारतातील सर्वाधिक खपाचे वृत्तपत्र आहे.
a) Amar Ujala	अमर उजाला
b) Jagarn	जागरण
c) Hindustan	हिंदुस्थान
d) None of these	यापैकी नाही

P.T.O.

iii) Broadcasting capacity of fm stations is upto _____ only.

एफएम रेडिओ स्टेशनची प्रसारण क्षमता केवल _____ असते.

a) 25 km	२५ कि.मी.
b) 40 km	४० कि.मी.
c) 100 km	१०० कि.मी.
d) None of these	यापैकी नाही

iv) What is the meaning of 'Signature Tune' ?

'सिग्नेचर ट्यून' चा अर्थ आहे.

a) Signature	सिग्नेचर
b) Autograph	ऑटोग्राफ
c) Special Tune	विशेष धून
d) None of these	यापैकी नाही

v) TRP stands for

टीआरपी चे पूर्णरूप

a) Television Rating Point	टेलिव्हिजन रेटिंग पॉइन्ट
b) Television Role Process	टेलिव्हिजन रोल प्रोसेस
c) Television Role Point	टेलिव्हिजन रोल पॉइन्ट
d) None of these	यापैकी नाही

vi) _____ is the Chairman of the Zee group.

झी ग्रुपचे _____ हे चेअरमन आहे.

a) Subhash Chandra	सुभाष चंद्रा
b) Vineet Jain	विनित जैन
c) Karan Karnic	किरण कर्णिक
d) None of these	यापैकी नाही

vii) BBC stands for

बीबीसीचे पूर्ण रूप

a) British Broadcasting Corporation	ब्रिटीश ब्रॉडकास्टिंग कार्पोरेशन
b) British Board Company	ब्रिटीश बोर्ड कंपनी
c) British Board Cinema	ब्रिटीश बोर्ड सिनेमा
d) None of these	यापैकी नाही

viii) Major revenue of any newspaper spent on _____

कोणत्याही वृत्तपत्राचे उत्पन्न प्रामुख्याने _____ यासाठी खर्च होते.

a) Machinery	यंत्रसामग्री
b) News print	वृत्तकागद
c) Man power	मनुष्यबळ
d) None of these	यापैकी नाही

ix) Indian Broadcasting Service established in _____

भारतीय प्रसारणसेवा _____ मध्ये स्थापन झाली.

a) 1927	१९२७
b) 1930	१९३०
c) 1935	१९३५
d) 1940	१९४०

x) _____ is a theatre of mind.

_____ हे मनाचे नाट्यगृह आहे.

a) Radio	रेडियो
b) Television	दूरचित्रवाणी
c) a) and b)	a) आणि b)
d) Internet	इंटरनेट

xi) DTH service started in _____

_____ साली डीटीएच सेवा सुरु झाली.

a) 2004	२००४
b) 2005	२००५
c) 2006	२००६
d) 2007	२००७

xii) _____ works as a advertising agency for Government of India.

भारत सरकारसाठी जाहिरातसंस्था म्हणून _____ कार्य करते.

a) DAVP	डीएव्हीपी
b) RNA	आरएनए
c) PIB	पीआयबी
d) TRP	टीआरपी

xiii) In television studio news first reaches to _____

चित्रवाणी स्टुडिओत बातमी प्रथम _____ विभागात जाते.

a) Input section

इनपूट विभाग

b) Output section

आऊटपूट विभाग

c) Broadcast studio

प्रसारण स्टुडियो

d) None of these

यापैकी नाही

xiv) Ownership pattern of sanchar is _____ type.

संचारची मालकी पद्धत _____ आहे.

a) Individual

व्यक्तीगत

b) Private

खाजगी

c) Public company

पब्लीक कंपनी

d) None of these

यापैकी नाही

2. Write in short notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

i) Economics of print media

मुद्रित माध्यमाचे अर्थकारण

ii) Media Monopoly

माध्यम एकाधिकारशाही

iii) Editorial Responsibility

संपादकीय जबाबदारी

iv) ABC

एबीसी

v) INS.

आयएनएस.

3. Write answer in **150** words (**any four**) :

16

दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

1) Explain the management is multi-disciplinary activity.

व्यवस्थापन हे बहुपर्यायी कार्य आहे स्पष्ट करा.

2) Discuss the new trends in Radio.

रेडियो मधील नवे प्रवाह चर्चा करा.

3) Describe the principles of Management.

व्यवस्थापनाचे मूलतत्त्वे वर्णन करा.

4) Discuss what is price war.

किंमत युद्ध काय आहे चर्चा करा.

5) Explain the working of INS.

आयएनएस चे कार्य स्पष्ट करा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

1) Explain the functions of ABC.

एबीसीचे कार्य स्पष्ट करा.

2) Explain the term media monopoly.

माध्यम एकाधिकारशाही संज्ञा स्पष्ट करा.

3) Comment on TRP.

टीआरपी यावर भाष्य करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

५०० शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

1) Explain the management of FM Radio.

एफएम रेडियोचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

OR

2) Explain media management is Art and Science.

व्यवस्थापन हे कला आणि शास्त्र आहे स्पष्ट करा.

SLR-B – 12

Seat
No.

--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – II) (C.G.P.A.) Examination, 2015
MEDIA LAW AND ETHICS (Paper – II)**

Day and Date : Thursday, 19-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Note : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) Prasar Bharati was passed on

प्रसार भारती कायदा _____ रोजी अस्तित्वात आला.

a) 12 Sept. 1990

१२ सप्टेंबर १९९०

b) 23 Nov. 1997

२३ नोव्हेंबर १९९७

c) 20 Nov. 1999

२० नोव्हेंबर १९९९

d) 20 Sept. 1985

२० सप्टेंबर १९८५

ii) _____ Press Commission suggested to establish Press Registrar Office.

वृत्तपत्र प्रबंधक कार्यालय स्थापन करण्याची सूचना _____ वृत्तपत्र आयोगाने केली.

a) Fifth

पाचवे

b) Third

तिसरे

c) Second

दुसरे

d) First

पहिले

iii) In Rajasthan _____ fought for Right to Information.

राजस्थानमध्ये _____ यांनी माहिती अधिकारासाठी संघर्ष केले.

a) Aruna Roy

अरुणा रॉय

b) Rajendra Singh

राजेंद्र सिंह

c) Tarun Tejpal

तरुण तेजपाल

d) Aruna Singh

अरुणा सिंह

P.T.O.

xi) Idea of preamble was borrowed from Constitution of

घटनेच्या प्रास्ताविकाची संकल्पना _____ च्या घटनेवरून घेतली आहे.

a) Australia	b) France	c) U.S.A.	d) None of these
ऑस्ट्रेलिया	फ्रान्स	यू.एस.ए.	यापैकी नाही

xii) _____ Act was enacted in year 1923.

१९२३ साली _____ हा कायदा संमत करण्यात आला.

a) Official Secrets Act	b) Trade Mark Act
शासकीय गोपनीयतेचा कायदा	व्यापार चिन्ह कायदा
c) Right to Information	d) None of these
माहिती अधिकार	यापैकी नाही

xiii) Trade Mark Act 1999 is implemented from

व्यापार चिन्ह कायदा १९९९ _____ पासून आमलात आहे.

a) 15 Sept. 2003	b) 25 June 2004
१५ सप्टेंबर २००३	२५ जून २००४
c) 23 Aug. 2005	d) 25 Nov. 2006
२३ ऑगस्ट २००५	२५ नोव्हेंबर २००६

xiv) The Working Journalist Act came into existence from _____

_____ साली कार्मिक पत्रकार कायदा अस्तित्वात आले.

a) 1963	b) 1955	c) 1977	d) 1988
१९६३	१९५५	१९७७	१९८८

2. Write notes (any four) :

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

1) Ombudsman

वृत्तपाल

2) Broadcast Council

प्रसारण परिषद

3) Prasar Bharati Act

प्रसार भारती कायदा

4) Right to Information Act

माहिती अधिकार कायदा

5) Official Secrets Act.

शासकीय गोपनीयतेचा कायदा.

3. Write answer in **150** words (**any four**) : **16**
 दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :
- 1) How media was restricted during the emergency ?
 आणीबाणीच्या काळात माध्यमावर कोणती बंधने लावण्यात येत होती ?
 - 2) What are the guidelines of press council for media during electoral campaigning ?
 निवडणूक मोहीमेच्या काळात माध्यमांसाठी वृत्तपत्र मंडळाने कोणत्या मार्गदर्शक सूचना केल्या आहेत ?
 - 3) What is sedition ?
 राजद्रोह काय आहे ?
 - 4) What do you understand by cyber crime ?
 'सायबर गुन्हा' यासंदर्भात तुमचे आकलन काय आहे ?
 - 5) Describe the Patent Act.
 बौद्धिक संपदा अधिकाराचे (कायद्याचे) वर्णन करा.
4. Write answer in **250** words (**any two**) : **14**
 अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :
- 1) Discuss the major recommendations of first press commission.
 पहिल्या वृत्तपत्र आयोगाच्या महत्वाच्या शिफारशींची चर्चा करा.
 - 2) Explain the kinds of defamation.
 बदनामीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 3) State the importance of Contempt of Court Act.
 न्यायालय अवमानाच्या कायद्याचे महत्व विशद करा.
5. Write answer in **500** words (**any one**) : **14**
 पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :
- i) Discuss why the press council is called as toothless tiger.
 वृत्तपत्र मंडळाला दात नसलेला वाघ का म्हणतात चर्चा करा.
 - ii) Explain the salient features of Indian Constitution.
 भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

SLR-B – 13

Seat
No.

--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – II) Examination, 2015
ELECTRONIC MEDIA (Radio and Television) (CGPA)
(Paper – III)**

इलेक्ट्रॉनिक मिडिया (रेडिओ आणि टेलिव्हिजन)

Day and Date : Saturday, 21-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Choose the correct alternatives :

14

योग्य पर्याय निवडा :

i) _____ year colour television started in India.

भारतात रंगीत टेलिव्हिजनची सुरुवात _____ मध्ये झाली.

a) 1980

b) 1982

c) 1981

d) 1985

१९८०

१९८२

१९८१

१९८५

ii) _____ was considered the father of radio.

_____ यांना रेडिओ जनक संबोधले जाते.

a) Lee day

b) Lee de forest

c) Le di forest

d) Lee Krus

लि डे

लि डे फोरेस्ट

लि डि फोरेस्ट

लि क्रूस

iii) ENG stands for

इएनजी चे पूर्णरूप

a) Electronic News Gathering

b) Electronic News Gaining

इलेक्ट्रॉनिक न्यूज गॅदरिंग

इलेक्ट्रॉनिक न्यूज गॅनींग

c) Electronic News Going

d) None of these

इलेक्ट्रॉनिक न्यूज गोईंग

यापैकी नाही

P.T.O.

- iv) All India Radio came into existence in
ऑल इंडिया रेडिओ _____ मध्ये अस्तित्वात आले.
- a) 1936 b) 1937 c) 1938 d) 1939
१९३६ १९३७ १९३८ १९३९
- v) Community radio started in
कम्युनिटी रेडिओची सुरुवात _____ मध्ये झाली.
- a) 2004 b) 2005 c) 2006 d) 2007
२००४ २००५ २००६ २००७
- vi) IP TV stands for
आयपी टीव्ही चे पूर्णरूप
- a) Internet Protocol Television b) Internet Private Television
इंटरनेट प्रोटोकॉल टेलिव्हिजन इंटरनेट प्राव्हेइट टेलिव्हिजन
- c) Indian Press Television d) None of these
इंडियन प्रेस टेलिव्हिजन यापैकी नाही
- vii) SITE program was launched in _____ state.
साईट हा प्रकल्प एकूण _____ राज्यात राबविण्यात आला होता.
- a) three b) five c) six d) eight
तीन पाच सहा आठ
- viii) DTH service started in
डिटीएच सेवा _____ मध्ये सुरु झाले.
- a) 2004 b) 2005 c) 2006 d) 2007
२००४ २००५ २००६ २००७
- ix) Television is _____ media.
टेलिव्हिजन हे _____ माध्यम आहे.
- a) two-way b) one-way
दुमार्गी एकमार्गी
- c) both a) and b) d) none of these
दोन्ही अ) आणि ब) यापैकी नाही
- x) PTC stand for
पीटीसी चे पूर्णरूप
- a) Picture To Camera b) Piece To Camera
पीक्चर टू कॅमेरा पीस टू कॅमेरा
- c) Pixel To Camera d) Person To Camera
पीक्सल टू कॅमेरा पर्सन टू कॅमेरा

- xi) A news reporter normally uses a _____ microphone for piece to camera.
न्यूज रिपोर्टर साधारपणे पीस टू कॅमेराच्या वेळी _____ मायक्रोफोनचा वापर करतो.
- a) Dynamic microphone b) Condensor microphone
डायनॅमिक मायक्रोफोन कॅन्डेन्सर मायक्रोफोन
- c) Fluid microphone d) Hanging condensor microphone
फ्ल्यूड मायक्रोफोन हॅंगिंग कॅन्डेन्सर मायक्रोफोन
- xii) A shot of two-people together is called
दोन लोकांचे एकत्रित शॉटला _____ म्हटले जाते.
- a) close shot b) shot angle
क्लोज शॉट शॉट अँगल
- c) two-shot d) none of these
टू-शॉट यापैकी नाही
- xiii) Microwaves are
मायक्रोवेव्हज _____ आहेत.
- a) Unidirectional b) Omnidirectional
यूनीडायरेक्शनल ओमनीडायरेक्शनल
- c) Bidirectional d) None of these
बायडायरेक्शनल यापैकी नाही
- xiv) Pranay Roy is the chief of _____ channel.
प्रणय रॉय हे _____ या वाहिनीचे प्रमुख आहेत.
- a) Z-news b) Star c) NDTV d) Discovery
झी-न्यूज स्टार एनडीटीव्ही डिस्कव्हरी

2. Write short notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) Web production
वेब प्रॉडक्शन
- 2) FM radio
एफएम रेडिओ
- 3) Sound effects
ध्वनी प्रभाव
- 4) Computer graphics
कम्प्युटर ग्राफिक्स
- 5) Camera Angle
कॅमेरा अँगल

3. Answer the following questions (**any four**) :

16

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) State the history of radio.
रेडियोचा इतिहास विशद करा.
- 2) What are the different programs formats of TV ?
टीव्ही कार्यक्रमाचे विविध फॉर्मॅट्स कोणती आहेत ?
- 3) Explain the concept of visual radio.
व्हिझुअल रेडिओ ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4) Explain the characteristics of Television.
टेलिव्हिजनचे गुण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 5) Discuss on the history of All India Radio.
ऑल इंडिया रेडिओचा इतिहास यावर चर्चा करा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) :

14

250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) Explain the non-linear editing.
नॉन लिनिअर एडिटिंग स्पष्ट करा.
- 2) Discuss the function of Radio.
रेडिओचे कार्य वर्णन करा.
- 3) Explain the concept of satellite radio.
सेटलाईट रेडिओ ही संज्ञा स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

500 शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही एक) :

- 1) Explain the different types of microphones use in radio studio.
रेडिओ स्टूडिओत वापरण्यात येणाऱ्या विविध मायक्रोफोनचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 2) What are the new trends of TV programme.
टीव्ही कार्यक्रमाचे नवे प्रवाह कोणकोणते आहेत.
-

SLR-B – 14

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2015
Paper – IV : NEW MEDIA APPLICATIONS**

Day and Date : Tuesday, 24-11-2015

Total Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) RAM stands for

रॅम म्हणजे

a) Random Access Memory	रॅण्डम अॅक्सेस मेमरी
b) Read Application Memory	रीड अॅप्लीकेशन मेमरी
c) Read Again Memory	रीड अगेन मेमरी
d) None of these	यापैकी नाही

ii) C.P.U. has

सी.पी.यु. मध्ये _____ असते.

a) Mother Board	मदर बोर्ड
b) RAM	रॅम
c) Hard Disk	हार्ड डिस्क
d) All of these	यापैकी सर्व

iii) Multimedia includes

मल्टिमीडिया मध्ये _____ समविष्ट असते.

a) Audio	ध्वनी
b) Video	चलचित्र
c) Word	शब्द
d) All of these	यापैकी सर्व

P.T.O.

iv) _____ is a type of printer.

_____ हा प्रिंटरचा प्रकार आहे.

a) Dot matrix	डॉट मॅट्रिक्स
b) Laser	लेझर
c) Both a) and b)	दोन्ही a) आणि b)
d) None of these	यापैकी नाही

v) _____ is a founder of Microsoft Company.

_____ हा मायक्रोसॉफ्ट कंपनीचा संस्थापक आहे.

a) Bill Gets	बिल गेट्स
b) Charls Marconi	चार्ल्स मार्कोनी
c) Mark Zukerburg	मार्क झुकेरबर्ग
d) None of these	यापैकी नाही

vi) Google is an example of

गुगल हे _____ चे उदाहरण आहे.

a) Browser	ब्राऊझर
b) Search engine	सर्च इंजिन
c) Both a) and b)	दोन्ही a) आणि b)
d) None of these	यापैकी नाही

vii) M-Commerce stands for

एम-कॉमर्स म्हणजे

a) Mobile Commerce	मोबाईल कॉमर्स
b) Market Commerce	मार्केट कॉमर्स
c) Marketing Commerce	मार्केटिंग कॉमर्स
d) None of these	यापैकी नाही

viii) Data includes

तथ्यांमध्ये _____ अंतर्भाव होतो.

a) Information	माहिती
b) Film	चित्रपट
c) Document	दस्तावेज
d) All of these	यापैकी सर्व

ix) _____ is an example of computer uses.

संगणकाच्या वापराचे _____ हे उदाहरण आहे.

a) Information storage	माहितीची साठवणूक
b) Editing picture	छायाचित्राचे संपादनकरणे
c) Creating message	संदेशाची निर्मिती
d) All of these	यापैकी सर्व

x) Mojo means

मोजो म्हणजे

a) Mobile Joinder	मोबाईल जॉईंडर
b) Mobile Journalist	मोबाईल जर्नलिस्ट
c) Mobile Job	मोबाईल जॉब
d) None of these	यापैकी नाही

xi) Unicode is a

युनिकोड हे

a) Universal language	वैश्विक भाषा
b) Application	उपयोजन
c) Software	सॉफ्टवेअर
d) None of these	यापैकी नाही

xii) Capacity of memory is measured in

स्मृतीची क्षमता _____ मध्ये मोजतात.

a) Byte	बाईट
b) Hertz	हर्ट्स्
c) Centimeter	सेंटीमीटर
d) None of these	यापैकी नाही

xiii) _____ is the new computer language.

_____ ही नवीन संगणकीय भाषा आहे.

a) C	सी
b) C++	सी++
c) JAVA	जावा
d) None of these	यापैकी नाही

xiv) First name of Internet was

इंटरनेटचे पहिले नाव _____ होते.

a) ARPANET	आरपानेट
b) OCARANET	ओकरानेट
c) ALFANET	अल्फानेट
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- Types of computer.
संगणकाचे प्रकार.
- Web-site.
वेब साईट.
- M-Commerce.
एम. कॉमर्स.
- Cyber Crime.
सायबर गुन्हा.
- Communication technology.
संवाद तंत्रज्ञान.

3. Write the answers in **150** words (**any four**) :

16

दीडशे शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही चार) :

- Write a note on 'Cyber Community'.
'सायबर समाज' या विषयावर टीप लिहा.
- Explain the term 'LAN'.
'लॅन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- What is 'multimedia' ?
'मल्टिमीडिया' म्हणजे काय ?

d) What are the uses of Pager ?

पेजरचे विविध वापर सांगा ?

e) What are the features of online paper ?

ऑनलाईन वृत्तपत्राची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ?

4. Write answer in **250** words (**any two**) :

14

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

a) What is 'optical fiber' ?

'ऑप्टिकल फायबर' म्हणजे काय ?

b) What are the uses of Video Conference in the field of media ?

माध्यम क्षेत्रात व्हिडिओ कॉन्फरन्सचे उपयोग कोण-कोणते आहेत ?

c) Write on topic 'Android Mobile'.

'अँड्रॉईड मोबाईल' या विषयावर लिहा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही एक) :

a) Describe the mechanism of computer.

संगणकाच्या कार्यप्रणालीचे वर्णन करा.

b) Write an essay on 'E-Governance'.

'ई-प्रशासन' या विषयावरती निबंध लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2015
Paper – V : INTERNATIONAL COMMUNICATION**

Day and Date : Friday, 27-11-2015
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

14

- 1) McBride Commission was appointed in _____
मॅकब्राईड आयोगाची स्थापना _____ मध्ये स्थापन करण्यात आली.
- a) Year 1974
1974 साली
- b) Year 1976
1976 साली
- c) Year 1978
1978 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 2) A news agency owned by government is _____
_____ ही वृत्तसंस्था शासनाच्या मालकीची आहे.
- a) Reuter
रॉयटर
- b) AFP
ए. एफ.पी.
- c) A P
ए.पी.
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 3) Headquarter of Reuter is situated at _____
रॉयटर या वृत्तसंस्थेचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
- a) Paris
पॅरीस
- b) Berlin
बर्लिन
- c) London
लंडन
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 4) Wolff News Agency was established in _____
वुल्फ वृत्तसंस्था _____ साली स्थापन झाली.
- a) Year 1860
1860 साली
- b) Year 1848
1848 साली
- c) Year 1835
1835 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही

- 5) UPI was established in _____
 यु.पी.आय. ची स्थापना _____ झाली.
- a) Year 1960
1960 साली
- b) Year 1948
1948 साली
- c) Year 1956
1956 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 6) Non Alignment News Agency Pool (NANAP) was established in _____
 आलिप्त राष्ट्रांचा न्यूज पूल _____ साली सुरु झाला.
- a) Year 1974
1974 साली
- b) Year 1976
1976 साली
- c) Year 1978
1978 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 7) Headquarter UNESCO is in _____
 युनेस्कोचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
- a) Darmstadt, Germany
डर्मस्टॅड, जर्मनी
- b) New York, USA
न्यूयॉर्क, अमेरिका
- c) Paris, France
पॅरीस, फ्रान्स
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 8) Concept of NWICO was based on _____
 एन. डब्लू.आय.सी.ओ. ची संकल्पना _____ वर आधारलेली होती.
- a) NIEO
एन.आय.ई.ओ
- b) NACCO
एन.ए.सी.सी.ओ
- c) NIA
एन.आय.ए
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 9) Human Rights Day is celebrated on _____
 मानवी हक्क दिवस _____ या दिवशी साजरा केला जातो.
- a) 3rd May
3 मे
- b) 16th November
16 नोव्हेंबर
- c) 10th December
10 डिसेंबर
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 10) International Federation of Newspaper Editors was established in _____
 इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ न्यूजपेपर एडिटर्सची स्थापना _____ साली झाली.
- a) Year 1956
1956 साली
- b) Year 1948
1948 साली
- c) Year 1950
1950 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही

- 11) News cartel was started in _____
_____ सीली न्यूज कार्टेलची सुरुवात झाली.
- a) Year 1856
1856 साली
- b) Year 1959
1959 साली
- c) Year 1867
1867 साली
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 12) Spot coverage of war was first telecasted by _____
युद्धाचा थेट वृतांत प्रसारित करण्यास _____ ने प्रथम सुरुवात केली.
- a) BBC
बी.बी.सी.
- b) CNN
सी.एन.एन.
- c) FOX
एफ.ओ.एक्स
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 13) _____ is international organization of journalists.
_____ ही पत्रकारांची आंतरराष्ट्रीय संघटना आहे.
- a) ITU
आय.टी.यू
- b) IFJ
आय.एफ.जे
- c) IFO
आय.एफ.ओ
- d) None of these
यापैकी एकही नाही
- 14) Headquarter of NAM News Network is situated in _____
नाम न्यूज नेटवर्कचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
- a) Geneva, Switzerland
जिनेवा, स्वित्झर्लंड
- b) Bruxelles, Belgium
ब्रुसेल्स बेल्जिअम
- c) Paris, France
पॅरीस, फ्रान्स
- d) None of these
यापैकी एकही नाही

2. Write notes (**any four**) :
टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- a) Declaration of human rights
मानवी हक्कांचा जाहीरनामा
- b) Information Society
माहिती समाज
- c) IPR
आय.पी.आर.
- d) AFP
ए.एफ.पी.
- e) News Cartel.
न्यूज कार्टेल.

3. Write answers (**any four**) :

16

उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

- What were the objectives of McBride Commission ?
मॅकब्राईड आयोगाची उद्दिष्टे काय होती ?
- What is 'NAM' ?
एन.ए.एम. म्हणजे काय ?
- Explain the meaning of 'Cold War'.
शीतयुद्ध ही संकल्पना विषद करा.
- What is 'Third World' ?
'तिसरे जग' म्हणजे काय ?
- Explain the concept of 'Imbalance'.
'असमतोल' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

4. Give answers in detail (**any two**) :

14

तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

- What is the strength of BBC ?
बी.बी.सी.चे सामर्थ्य कशात आहे ?
- What is your understanding about information rich countries ?
'माहिती श्रीमंत' देश याबाबत तुमचे आकलन काय आहे ?
- Explain the concept 'Information Super Highway'.
माहितीचे महामार्ग ही संकल्पना स्पष्ट करा.

5. Give answers in **500** words (**any one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

- What are the effects of globalization on international communication ?
जागतिकीकरणामुळे आंतरराष्ट्रीय संज्ञापनावर कोणते परिणाम झाले ?
- Describe the efforts for establishing alternative international news agencies to stay away from dominance of west.
पश्चिमेचा प्रभाव रोखण्यासाठी पर्यायी आंतरराष्ट्रीय वृत्तसंस्था उभारण्याचे कोण-कोणते प्रयत्न झाले.

SLR-B – 16

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – III) Examination, 2015
(Paper – III) – DEVELOPMENT COMMUNICATION (CGPA)**

Day and Date : Monday, 16-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 70

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) _____ is a job of development Reporter.

विकास पत्रकाराचे _____ हे कार्य आहे.

a) Creating awareness	जनजागृती निर्माण करणे
b) Creating atmosphere	वातावरण निर्मिती करणे
c) Informing to benefiterers	लाभार्थ्यांना माहिती देणे
d) All of these	यापैकी सर्व

ii) _____ is the head of Grampanchayat.

ग्रामपंचायतीचे _____ हे प्रमुख असतात.

a) Block Development Officer	गट विकास अधिकारी
b) Sarpanch	सरपंच
c) Gramsevak	ग्रामसेवक
d) None of these	यापैकी नाही

P.T.O.

iii) The mass media cannot

जन माध्यम हे _____ करु शकत नाही.

- a) Change the perspective of the masses
जनांचा दृष्टीकोन बदलणे
- b) Effect deep rooted changes in a short period
कमी वेळेत खोलवर बदल करणारे परिणाम
- c) Widen the mental horizons of the people
लोकांच्या मानसिकतेची क्षितिजे विस्तारणे
- d) None of these
यापैकी नाही

iv) A development journalism includes the topic

विकास पत्रकारीतेते _____ विषय अंतर्भूत असतात.

- a) Women Empowerment महिला सबलीकरण
- b) Literacy Ratio साक्षरतेचे प्रमाण
- c) Panchayat Raj पंचायत राज
- d) All of these यापैकी सर्व

v) India started SITE project in

भारताने साईट प्रकल्प _____ मध्ये सुरु केला.

- a) 1978-79 १९७८-७९
- b) 1959-60 १९५९-६०
- c) 1975-76 १९७५-७६
- d) None of these यापैकी नाही

vi) Development communication is focused on

विकास संज्ञापन हे _____ केंद्रित असते.

- a) Individual वैयक्तिक
- b) Society समाज
- c) Nation राष्ट्र
- d) All of these यापैकी सर्व

vii) The migration is in favour of

स्थलांतर हे _____ च्या बाजूने असते.

a) Joint family	एकत्र कुटुंब
b) Independent family	विभक्त कुटुंब
c) Urban family	शहरी कुटुंब
d) None of these	यापैकी नाही

viii) The watchdog of democracy is

_____ हे लोकशाहीचे वॉचडॉग आहेत.

a) Press	प्रेस
b) Cinema	चित्रपट
c) Audiences	प्रेक्षक
d) None of these	यापैकी नाही

ix) The opinion of a large proportion of the masses valuable in

लोकांचे मोठ्याप्रमाणातील मत हे _____ मध्ये मौल्यवान असते.

a) a non participant society	असहभागी समाज
b) participant society	सहभागी समाज
c) both a) and b)	दोन्ही a) आणि b)
d) none of these	यापैकी नाही

x) _____ satellite used in the SITE project.

_____ हे सटेलाईट साईट प्रकल्पात वापरले गेले होते.

a) ATS-6	एटीएस-६
b) ATS-5	एटीएस-५
c) ATS-4	एटीएस-४
d) None of these	यापैकी नाही

xi) The three objectives of the SITE were

साईटचे तीन मुख्य उद्देश्य _____ हे होते.

- a) Communication, Entertainment and Education
संज्ञापन, मनोरंजन आणि शिक्षण
- b) Enlighten, Education and Entertainment
ज्ञान, शिक्षण आणि मनोरंजन
- c) Entertainment, Education and Information
मनोरंजन, शिक्षण आणि माहिती
- d) None of these
यापैकी नाही

xii) Growth of the society depends upon

समाजाची उन्नती _____ वर अवलंबून असते.

- a) Industrialization औद्योगिकीकरण
- b) Literacy साक्षरता
- c) Democracy लोकशाही
- d) All of these यापैकी सर्व

xiii) Panchayat Raj is

पंचायत राज हे _____ आहे.

- a) Administrative structure प्रशासकीय रचना
- b) State structure राज्य रचना
- c) Financial structure आर्थिक रचना
- d) None of these यापैकी नाही

xiv) In _____ States SITE programmes were launched.

_____ राज्यांमध्ये साईट हा प्रकल्प सुरु केला होता.

- a) 3 ३
- b) 4 ४
- c) 5 ५
- d) None of these यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

a) Nora Qubral

नोरा क्युब्राल

b) Globalization

जागतिकीकरण

c) Women Empowerment

महिला सबलीकरण

d) Development Journalism

विकास पत्रकारिता

e) Sarpanch.

सरपंच.

3. Write the answers in **150** words (**any four**) :

16

दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

a) What is development message ?

विकास संदेश म्हणजे काय ?

b) Write about Amartya Sen.

अमर्त्य सेन यांच्याविषयी लिहा.

c) What are the reasons of migration ?

स्थलांतराची कारणे कोण-कोणती आहेत ?

d) State the importance of agriculture communication.

कृषी संज्ञापनचे महत्व विशद करा.

e) Write short note on Zabua Project.

झाबुआ प्रकल्पावर संक्षिप्त टीपा लिहा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) : **14**

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

a) What are the models of sustainable development ?

शाश्वत विकासाची प्रतिमाने कोणती आहेत ?

b) Write about Panchayat Raj System.

पंचायत राज व्यवस्थेविषयी लिहा.

c) What is human development index ?

मानव विकास निर्देशांक म्हणजे काय ?

5. Write answer in **500** words (**any one**) : **14**

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

a) Describe the theory of Evert Rogers.

इवर्ट रॉजर्स यांचा सिद्धांत विशद करा.

b) Write an essay on a topic 'Role of Media in Development'.

'माध्यमांची विकासातील भूमिका' या विषयावर निबंध लिहा.

SLR-B – 17

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Mass Communication) (Semester – III) Examination, 2015
(CGPA)
FILM STUDIES (Paper – II)
(चित्रपट अध्ययन)

Day and Date : Wednesday, 18-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Select the correct alternatives :

14

योग्य पर्यायांची निवड करा.

1) The film English-Vinglish is directed by

- a) Swanand Kirkire b) Gauri Shinde
c) Ravi Jadhav d) None of these

_____ यांनी इंग्लिश-विंग्लिश चित्रपट दिग्दर्शित केला आहे.

- a) स्वानंद किरकिरे b) गौरी शिंदे c) रवि जाधव d) यापैकी नाही

2) Dadasaheb Phalke died in

- a) 1945 b) 1944 c) 1946 d) 1947

दादासाहेब फालके यांचे निधन _____ मध्ये झाले.

- a) १९४५ b) १९४४ c) १९४६ d) १९४७

3) Who play the role of Nachya in film 'Natrang' ?

- a) Atul Kulkarni b) Kishor Kadam
c) Girish Kulkarni d) None of these

नटरंग मध्ये नाच्याची भूमिका _____ यांनी केली आहे.

- a) अतुल कुलकर्णी b) किशोर कदम c) गिरीश कुलकर्णी d) यापैकी नाही

P.T.O.

4) NFAI means

- a) National Film Authority of India
- b) National Film Archive's of India
- c) National Federation for Arts in India
- d) None of these

एन एफ ए आय म्हणजे

- a) भारतीय राष्ट्रीय चित्रपट प्राधिकरण
- b) भारतीय राष्ट्रीय चित्रपट संग्रहालय
- c) भारतीय राष्ट्रीय कला महासंघ
- d) यापैकी नाही

5) _____ is associated with parallel cinema ?

- a) Akshay Kumar
- b) Prakash Mehra
- c) Govinda Nihlani
- d) None of these

_____ हे समांतर सिनेमाशी संबंधित आहेत ?

- a) अक्षय कुमार
- b) प्रकाश मेहरा
- c) गोविंद निहलानी
- d) यापैकी नाही

6) NFDC is formed in

- a) 1975
- b) 1974
- c) 1978
- d) 1976

एनएफडीसी ची स्थापना _____ मध्ये झाली.

- a) १९७५
- b) १९७४
- c) १९७८
- d) १९७६

7) Who played the role of Chief Minister in film 'Sinhasan' ?

- a) Nilu Fule
- b) Shriram Lagoo
- c) Arun Sarnaik
- d) Datta Bhat

'सिंहासन' मध्ये मुख्यमंत्र्याची भूमिका _____ यांनी केली आहे.

- a) निळू फुले
- b) श्रीराम लागू
- c) अरुण सरनाईक
- d) दत्ता भट

8) _____ is the first Marathi Talkies film.

- a) Ayodhyecha Raja
- b) Sairandhri
- c) Raja Harishchandra
- d) None of these

_____ हा मराठीतील पहिला बोलपट आहे.

- a) अयोध्येचा राजा
- b) सैरंध्री
- c) राजा हरिश्चंद्र
- d) यापैकी नाही

9) The headquarter of CBFC is situated in

- a) Delhi
- b) Pune
- c) Mumbai
- d) None of these

सेन्सर बोर्डाचे मुख्यालय _____ येथे आहे.

- a) दिल्ली
- b) पुणे
- c) मुंबई
- d) यापैकी नाही

10) Children's Film Committee of India set up in

- a) 1955
- b) 1956
- c) 1957
- d) 1945

भारतीय बाल चित्रपट समितीची स्थापना _____ मध्ये झाली.

- a) १९५५
- b) १९५६
- c) १९५७
- d) १९४५

- 11) Nitin Desai is a
a) Art director b) Choreographer
c) Actor d) None of these
नितिन देसाई हे _____ आहेत.
a) कला दिग्दर्शक b) नृत्यदिग्दर्शक c) अभिनेता d) यापैकी नाही
- 12) Raja Harishchandra released on
a) 3rd May 1913 b) 21st April 1913
c) 5th May 1913 d) None of these
राजा हरिश्चंद्र _____ रोजी प्रदर्शित झाला.
a) ३ मे १९१३ b) २१ एप्रिल १९१३
c) ५ मे १९१३ d) यापैकी नाही
- 13) Ajay-Atul, the famous musician pair, did compose music for which of the following films ?
a) Jogawa b) Natrang
c) Singham d) All of these
अजय-अतुल या प्रसिद्ध संगीतकार जोडीने खालीलपैकी कोणत्या चित्रपटाला संगीत दिले आहे ?
a) जोगवा b) नटरंग c) सिंघम d) वरील पैकी सर्व
- 14) The Indian Cinematograph Act was passed in
a) 1918 b) 1921 c) 1930 d) 1909
इंडियन सिनेमाटोग्राफ अॅक्ट _____ मध्ये झाला.
a) १९१८ b) १९२१ c) १९३० d) १९०९

2. Write short notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

1) F.T.T.I.

भारतीय चित्रपट आणि दूरचित्रवाणी संस्था.

2) International film festival.

आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव.

3) Censor Board.

सेन्सर बोर्ड.

4) Bollywood.

बॉलीवूड.

5) Film Appreciation.

चित्रपट रसास्वाद

3. Write the answers in **150 words (any four)** : **16**

पुढील पश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) Describe the contribution of Satyajit Ray in Indian cinema.
सत्यजित रे यांच्या भारतीय चित्रपटातील योगदानाची माहिती द्या.
- 2) State importance of editing in cinema.
चित्रपटात संकलनाचे महत्त्व काय ते विशद करा.
- 3) Discuss about the various factors in film production.
चित्रपट निर्मिती मधील विविध घटकांची चर्चा करा.
- 4) Discuss the functions of film division.
चित्रपट प्रभागाची कार्ये सांगा.
- 5) State the various movements of camera and types of shots.
कॅमेऱ्याच्या विविध हालचाली आणि शॉट्सचे विविध प्रकार नमूद करा.

4. Write the answers in **250 words (any two)** : **14**

पुढील पश्नांची उत्तरे २५० शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) Describe the film distribution, import and export of the film.
चित्रपटांचे 'वितरण आणि आयात-निर्मात' याबाबत सविस्तर माहिती द्या.
- 2) Discuss in detail about 'lights, colour and sound'.
'प्रकाश, रंग आणि ध्वनी' याबाबत सविस्तर चर्चा करा.
- 3) Explain the importance of screenplay in the film's Box office hit.
चित्रपटाच्या यशामध्ये पटकथेचे महत्त्व काय ते स्पष्ट करा.

5. Write the answers in **500 words** : **14**

पुढील प्रश्नाचे उत्तरे ५०० शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) :

Discuss in detail about the 'development of Indian film Industry'.

'भारतीय चित्रपट उदयोगाची जडणघडण' याबाबत सविस्तर भाष्य करा.

OR/किंवा

Write an essay on 'Film Society Movement' in India.

भारतातील 'चित्रपट सोसायटी चळवळीवर' निबंध लिहा.

SLR-B – 18

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – III) (CGPA) Examination, 2015
Paper – IV : PRINT MEDIA**

Day and Date : Friday, 20-11-2015

Total Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : All questions are compulsory.

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

1) _____ technology is used for plate making of newspaper.

वृत्तपत्रांमध्ये प्लेट तयार करण्यासाठी _____ हे तंत्रज्ञान उपयोगात आणले जाते.

a) CTP

b) DTP

सीटीपी

डीटीपी

c) FCP

d) None of these

एफसीपी

यापैकी एकही नाही

2) There are _____ basic colors in newspaper printing.

रंगीत छपाईसाठी _____ ची आवश्यकता असते.

a) Six

b) Seven

सहा

सात

c) Four

d) None of these

चार

यापैकी एकही नाही

3) _____ is demanding for converting Press council into Media Council.

प्रेस कौन्सिलचे रूपांतर मिडिया कौन्सिलमध्ये करावे अशी मागणी _____ यांनी केली आहे.

a) G.N. Ray

b) Markandeya Katzu

जी. एन. रे

मार्कंडेय काटजू

c) P.B. Samant

d) None of these

पी.बी. सावंत

यापैकी एकही नाही

P.T.O.

4) _____ is an essential part of newspaper make-up.

_____ हा वृत्तपत्र सजावटीचा महत्वाचा भाग आहे.

a) Open White Space
मोकळी पांढरी जागा	b) Color
रंग
c) Fonts
टंक	d) All of these
यापैकी सर्व

5) _____ maintains assignments diary.

_____ असाईनमेंट डायरीतील नोंदी ठेवतो.

a) Chief Reporter
मुख्य वार्ताहर	b) News Editor
वृत्त संपादक
c) Sub-Editor
उप संपादक	d) None of these
यापैकी एकही नाही

6) Appointment of ombudsman is _____ for newspaper owners in India.

वृत्तपत्रपत्रामध्ये वृत्तपालाची नेमणूक करणे _____ आहे.

a) Mandatory
बंधनकारक	b) Voluntary
इच्छेनुसार
c) Fixed
निश्चित	d) All of these
यापैकी सर्व

7) Editorial is also known as

संपादकीय लेखास _____ म्हणूनही आळखले जाते.

a) Side Article
साईड आर्टिकल	b) Leader Article
अग्रलेख
c) Bottom Article
तळाचा लेख	d) None of these
यापैकी एकही नाही

8) When we use bold and light font, big and small picture etc. for designing, it is called _____ design.

_____ जेव्हा आपण वृत्तपत्र सजावटीसाठी ठळक व साधा टंक, मोठे व छोटे छायाचित्र इत्यादी बाबींचा अवलंब करतो, त्यास _____ मांडणी म्हणतात.

a) Rhythm
लय	b) Balance
समतोल
c) Contrast
विरोधाभासी	d) None of these
यापैकी एकही नाही

9) A best photo editor have a sense of

चांगल्या छायाचित्र संपादकाला _____ चा अदमास असणे गरजेचे आहे.

a) News
बातमी	b) Humor
विनोद
c) Personality
व्यक्तीमत्व	d) None of these
यापैकी एकही नाही

10) Half Demy size newspaper is also known as

हाफ डेमी आकाराच्या वृत्तपत्राला _____ असेही ओळखतात.

a) Tabloid
टॅब्लॉईड	b) Broadsheet
ब्रॉडशीट
c) Berliner
बर्लिनर	d) None of these
यापैकी एकही नाही

11) Keeping Style Book update is responsibility of

वृत्तपत्रातील शैलीपुस्तिका अद्यावत ठेवणे ही _____ ची जबाबदारी असते.

a) Editor
संपादक	b) Assistant Editor
सह संपादक
c) News Editor
वृत्त संपादक	d) None of these
यापैकी एकही नाही

12) _____ is well known column writer.

_____ हे प्रख्यात सदर लेखक आहेत.

a) Prakash Amte
प्रकाश आमटे

b) Anil Awachat
अनिल अवचट

c) Nagaraj Manjule
नागराज मंजुळे

d) None of these
यापैकी एकही नाही

13) Editor of Loksatta is

लोकसत्ताचे संपादक _____ आहेत.

a) Kumar Ketkar
कुमार केतकर

b) Girish Kuber
गिरीश कुबेर

c) Vijay Kuvlekar
विजय कुवळेकर

d) None of these
यापैकी एकही नाही

14) _____ is a organization of newspaper owners.

_____ ही वृत्तपत्र मालकांची संघटना आहे.

a) INS
आय.एन. एस.

b) PIB
पी.आय.बी.

c) RNI
आर.एन.आय.

d) None of these
यापैकी एकही नाही

2. Write notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

a) Newspaper supplements

वृत्तपत्राच्या पुरवण्या

b) Side Article

साईड आर्टिकल

c) Readers Response

वाचकांचा प्रतिसाद

d) Cross Media Ownership

बहुमाध्यम मालकी

e) Photo Feature.

छायाचित्र वृत्तलेख

3. Write answers (**any four**) :

16

उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

a) What is the use of photo editing ?

छायाचित्र संपादनाची उपयुक्तता काय ?

b) What are the duties of sub editor ?

उप संपादकाची कामे कोणती ?

c) What is your understanding about Color stories ?

कलर स्टोरीजबाबत तुमचे आकलन काय आहे ?

d) Describe the importance of color printing for newspapers.

वृत्तपत्रासाठी रंगीत मुद्रणाचे महत्व विषद करा.

e) What is Column writing ? Give example of any two column writers.

सदर लेखन म्हणजे काय ? कोणत्याही दोन सदर लेखकाचे उदाहरण द्या.

4. Give answers in detail (**any two**) :

14

तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

a) Describe the changing nature of newspaper content.

वृत्तपत्रातील मजकुराचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

b) Do you think importance of newspaper editor is vanishing ?

वृत्तपत्र संपादकाचे महत्व नामशेष होत आहे असे तुम्हास वाटते का ?

c) Compare the editorial writings of any two editors.

कोणत्याही दोन संपादकांच्या अग्रलेखांची तुलना करा ?

5. Give answers in **500** words (**any one**) :

14

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

a) What are the various elements useful for newspaper design ?

वृत्तपत्र मांडणी व सजावटीस उपयुक्त ठरणारे विविध घटक कोणते ?

b) What will be the future of print media in India ? Discuss with reference to challenges of online media.

भारतातील मुद्रित माध्यमाचे भवितव्य काय ? ऑनलाईन माध्यमाने निर्माण केलेल्या आव्हानाच्या संदर्भाने चर्चा करा.

SLR-B – 19

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – III) Examination, 2015
(CGPA)**

RADIO JOURNALISM AND PRODUCTION (Paper – V)

नभोवाणी पत्रकारिता आणि निर्मिती

Day and Date : Monday, 23-11-2015

Total Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) Figures to the **right** indicate **full** marks.

उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Select the correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) Vividh Bharati started in _____

_____ मध्ये विविध भारतीची सुरुवात झाली.

a) 1957	१९५७
b) 1936	१९३६
c) 1975	१९७५
d) 1863	१८६३

ii) Commercial service started on radio in _____

रेडियोवरील व्यावसायिक जाहीरातीस _____ मध्ये सुरुवात झाली.

a) 1966	१९६६
b) 1967	१९६७
c) 1976	१९७६
d) 1977	१९७७

P.T.O.

iii) TAM was established in _____

टॅमची स्थापना _____ या वर्षी झाली.

a) 1998	१९९८
b) 2004	२००४
c) 1994	१९९४
d) 1995	१९९५

iv) First radio news bulletin is started in _____

_____ मध्ये पहिल्या रेडियो न्यूज ब्युलेटिनची सुरुवात झाली.

a) 1916	१९१६
b) 1918	१९१८
c) 1920	१९२०
d) 1905	१९०५

v) AM stands for

रेडियो संदर्भात ए.एम म्हणजे

a) Amplitude Modulation	ऑम्प्लिट्यूड मॉड्युलेशन
b) Applied Modulation	अप्लाइड मॉड्युलेशन
c) Audio Modulation	ऑडियो मॉड्युलेशन
d) None of these	यापैकी नाही

vi) In 1936 _____ came into existence.

१९३६ मध्ये _____ अस्तित्वात आले.

a) All India Radio	ऑल इंडिया रेडियो
b) Akashwani	आकाशवाणी
c) Vividh Bharati	विविध भारती
d) IBS	आयबिएस

vii) From Vividh Bharati _____ programme was broadcasted.

विविध भारतीवरून _____ कार्यक्रम प्रसारित होते.

a) Jaimala	जयमाला
b) Sakhi Saheli	सखी सहेली
c) Cibaka Geetmala	सिबाका गीतमाला
d) All the above	वरील सर्व

viii) _____ works as a advertising agency for Government of India.

भारत सरकारसाठी माहितसंस्था म्हणून _____ कार्य करते.

a) DAVP	डिएव्हिएपि
b) RNA	आरएनए
c) PIB	पिआयबि
d) None of these	यापैकी नाही

ix) Radio Newsreel started in _____

रेडियो न्युजरील सुरुवात _____ साली झाली.

a) 1955	१९५५
b) 1956	१९५६
c) 1958	१९५८
d) 1957	१९५७

x) India State Broadcasting Service (ISBS) started in _____

_____ साली इंडियन स्टेट ब्रॉडकास्टिंग सर्व्हिसची सुरुवात झाली.

a) 1930	१९३०
b) 1931	१९३१
c) 1932	१९३२
d) 1933	१९३३

xi) _____ the Madras Presidency Radio Club started.

_____ रोजी मद्रास प्रेसिडन्सी रेडियो क्लबची सुरुवात झाली.

a) 1924	१९२४
b) 1925	१९२५
c) 1926	१९२६
d) 1927	१९२७

xii) Radio City started in _____

_____ साली रेडियो सिटी सुरुवात झाली.

a) 2002	२००२
b) 2005	२००५
c) 2003	२००३
d) 2004	२००४

xiii) _____ is the private radio centre in Solapur.

_____ हे सोलापूर मधील खाजगी रेडियो केंद्र आहे.

a) Big FM	बिग एफ.एम.
b) Radio Gold	रेडियो गोल्ड
c) Radio Mirchi	रेडियो मिर्ची
d) Solapur Akashwani	सोलापूर आकाशवाणी

xiv) _____ was the father of Radio.

_____ रेडियो जनक होते.

a) Lee de Forest	ली डे फारेस्ट
b) Lee day	ली डे
c) Lee di Forest	ली डी फारेस्ट
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

a) Radio Journalism

रेडियो पत्रकारिता

b) Radio talk

रेडियो टॉक

c) Phone in programme

फोन इन प्रोग्राम

d) Radio interview

रेडियो मुलाखत

e) Community radio

कम्यूनिटि रेडियो

3. Write the answer in short (**any four**) :

16

थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

1) State the importance of a script in a radio programme.

रेडियो कार्यक्रमासाठीच्या संहितेचे महत्त्व विषद करा.

2) Explain the Radio Studio.

रेडियो स्टुडिओ स्पष्ट करा.

3) Explain the concept of visual radio.

व्हीज्युअल रेडियो ही संकल्पना स्पष्ट करा.

4) Describe the qualities required for a radio producer.

रेडियो प्रोड्यूसरसाठी आवश्यक असणारे गुणाचे वर्णन करा.

5) Explain the main function of radio.

रेडियोचे मुख्य कार्य स्पष्ट करा.

4. Write the answer in **250** words (**any two**) : **14**

250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

1) Comment on the voice dispatch.

व्हाइस डिसपॅचयावर भाष्य करा.

2) Explain the types of radio station.

रेडियो स्टेशनचे प्रकार स्पष्ट करा.

3) Discuss on the characteristic of radio.

रेडियोच्या गुणवैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) : **14**

500 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

1) Explain the new trends in FM Radio.

एफ. एम. रेडियोचे नवे प्रवाह स्पष्ट करा.

2) Write down the process of documentary production for audio media.

भाष्य माध्यमासाठी डाक्युमेंटरी निर्मातीची प्रक्रिया लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – III) (CGPA) Examination, 2015
COMMUNICATION RESEARCH (Paper – I)**

Day and Date : Thursday, 26-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 70

Note : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. 1) Content analysis is _____ type of research. 14
आशय विश्लेषण हे _____ प्रकारचे संशोधन आहे.
a) Qualitative गुणात्मक b) Quantitative संख्यात्मक
c) Both Qualitative and Quantitative गुणात्मक व संख्यात्मक दोन्ही d) None of these यापैकी एकही नाही
- 2) When data is already collected by other investigator then it is known as _____
जेव्हा इतर संशोधकांनी आधीच संकलित केलेली तथ्ये संशोधनात उपयोगात आणली जातात तेव्हा त्यास _____ तथ्ये म्हणतात.
a) Primary प्राथमिक b) Secondary दुय्यम
c) Both Primary and Secondary प्राथमिक व दुय्यम ही दोन्ही d) None of these यापैकी एकही नाही
- 3) _____ is a type of probability sampling.
_____ हा संभाव्यता नमुना निवडीचा प्रकार आहे.
a) Lottery Method लॉटरी पद्धत b) Convenient Method सोयीस्कर पद्धत
c) Snowball Method बर्फगोळा पद्धत d) None of these यापैकी एकही नाही
- 4) When a study is conducted to improve the speed of the printing machine then it is _____ type of research.
मुद्रण यंत्राची गती वाढविण्यासाठी केले जाणारे संशोधन हे _____ प्रकारचे संशोधन आहे.
a) Qualitative गुणात्मक b) Quantitative संख्यात्मक
c) Applied उपयोजित d) None of these यापैकी एकही नाही

- 5) _____ method is used in public relation research.
जनसंपर्क संशोधनासाठी _____ चा वापर केला जातो.
- a) Evaluation Research b) Post Test Reseach
मूल्यमापन संशोधन उत्तर चाचणी संशोधन
- c) Circulation Reseach d) None of these
वितरण संशोधन यापैकी एकही नाही
- 6) When researcher gets information through free discussion with respondent then he uses _____ type of questionnaire.
जेव्हा संशोधक खुल्या चर्चेद्वारे माहिती मिळवितो तेव्हा _____ प्रश्नावली वापर करतो.
- a) Structured b) Unstructured
संरचित असंरचित
- c) Focus Group d) None of these
विशेष गट यापैकी एकही नाही
- 7) Media slowly imbibe imaginary images in the minds of people is the main argument of _____
माध्यमे जनतेवर हळू-हळू काल्पनिक प्रतिमा बिंबवतात असे _____ सिद्धांतात मांडले आहे.
- a) Hypodermic Needle Theory b) Cultivation Theory
टोकदार सुईचा सिद्धांत मशागतीचा सिद्धांत
- c) Agenda Setting Theory d) All of these
कार्यसूची निश्चितीचा सिद्धांत यापैकी सर्व
- 8) _____ radio fulfills the communication needs of specialized smaller groups.
रेडिओ जेव्हा लहान गटाच्या संज्ञापन गरजांची पूर्तता करण्यासाठी सुरु केला जातो तो _____ प्रकारचा असतो.
- a) FM Radio b) Community Radio
एफ.एम. रेडिओ समुदाय रेडिओ
- c) All India Radio d) All of these
ऑल इंडिया रेडिओ यापैकी सर्व
- 9) _____ is useful for measuring the space allotted for a particular topic in newspapers.
वृत्तपत्रात ठरविक विषयाला किती जागा दिली हे मोजण्यास _____ उपयुक्त आहे.
- a) Case Study b) Content Analysis
व्यष्टी अध्ययन संशोधन आशय विश्लेषण
- c) Sampling d) None of these
नमुना निवड यापैकी एकही नाही

- 10) Developing a new theory is _____ type of research.
नव्या सिद्धांताचा शोध घेणे हे _____ प्रकारचे संशोधन आहे.
- a) Applied उपयोजित
b) Experimental प्रयोगात्मक
c) Exploratory क्षेत्र अभ्यास
d) None of these यापैकी एकही नाही
- 11) _____ is a major method of data collection.
_____ ही तथ्य संकलनाची प्रमुख पद्धती आहे.
- a) Focus group विशेष गट
b) Correlation Method सहसंबंध पद्धती
c) Interviews मुलाखती
d) None of these यापैकी एकही नाही
- 12) IRS measures number of _____
आय.आर.एस. _____ ची संख्या मोजते.
- a) Readers वाचक
b) Sale of newspapers वर्तमानपत्राच्या अंकांची विक्री
c) Viewers दर्शक
d) None of these यापैकी एकही नाही
- 13) _____ is a method used for data collection.
तथ्य संकलनासाठी ही पद्धती अमलात आणली जाते.
- a) Hypothesis testing गृहितक चाचणी
b) t Test टी चाचणी
c) Sampling नमुना निवड
d) None of these यापैकी एकही नाही
- 14) When researcher collects 10 samples from each ward of a municipal corporation then used sampling method is _____
जेव्हा संशोधक महापालिकेच्या प्रत्येक वार्डातून प्रत्येकी दहा नमुने संकलित करतो तेव्हा तो _____ प्रकारची नमुना निवड पद्धत वापरतो.
- a) Snowball sampling बर्फगोळा नमुना निवड
b) Quota Sampling कोटा नमुना निवड
c) Random Sampling यादृच्छिक नमुना निवड
d) None of these यापैकी एकही नाही

2. Write notes (any four) :
टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :
- a) Review of Literature साहित्याचा आढावा

- b) Exit Poll
उत्तर चाचणी
- c) PR Research
जनसंपर्क संशोधन
- d) Qualities of Researcher
गुणात्मक संशोधन
- e) Research Ethics.
संशोधनातील नीतीमूल्ये.

3. Write answers (**any four**) :
उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

16

- a) What are the methods of data collection ?
तथ्य संकलनाच्या पद्धती कोणत्या ?
- b) What are the types of Interviews ?
मुलाखतींचे प्रकार कोणते ?
- c) What are the benefits of Panel study ?
गट (पॅनल) अभ्यासाचे फायदे कोणते ?
- d) Discuss 'Alternative Hypothesis'.
पर्यायी गृहितकृत्यांची उपयुक्तता काय ?
- e) Describe survey research.
सर्वेक्षण संशोधन याबाबत विवेचन करा.

4. Give answers in detail (**any two**) :
तपशीलासह उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

14

- a) Describe advertising research.
जाहिरात संशोधन विशद करा.
- b) Describe radio research
नभोवाणी संशोधन विशद करा.
- c) Explain the concept field observation. How it is useful for media research ?
क्षेत्र अभ्यासाची संकल्पना स्पष्ट करा. ती माध्यम संशोधनासाठी कशी उपयुक्त ठरते ?

5. Give answers in **500** words (**any one**) :
पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

14

- a) What are the types of media effect theories ? Discuss.
माध्यम प्रभाव सिद्धांतांचे प्रकार कोणते ? उदाहरणे देऊन चर्चा करा.
- b) What are the types of research design ?
संशोधन आराखड्याचे प्रकार कोणते ?

SLR-B – 21

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – IV) Examination, 2015
TELEVISION JOURNALISM AND PRODUCTION
(Paper – I) (Old-CGPA)**

दूरचित्रवाणी पत्रकारिता आणि निर्मिती

Day and Date : Tuesday, 17-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Choose the correct alternative.

14

योग्य पर्यायाची निवड करा.

I) RGB colour system is concerned with _____ media.

आरजीबी ही रंग पद्धती _____ माध्यमांशी संबंधित आहे.

a) Radio	रेडिओ
b) TV	टिव्हि
c) Print	प्रिन्ट
d) None of these	यापैकी नाही

II) Sound is encoded in _____ forms on to a CD.

सीडी वर आवाजाचे सांकेतीकरण _____ या स्वरूपात केले जाते.

a) Analogue	अॅनलॉग
b) Ultra forms	अल्ट्रा फोरमस
c) Digital	डिजिटल
d) None of these	यापैकी नाही

P.T.O.

III) CCU stand for

सीसीयू म्हणजे

a) Camera Control Unit	कॅमेरा कन्ट्रोल युनीट
b) Close Camara Unit	क्लोज कॅमेरा युनीट
c) Crystal Camera Unit	क्रीस्टल कॅमेरा युनीट
d) None of these	यापैकी नाही

IV) Star TV started in

स्टार टीव्ही _____ मध्ये सुरुवात झाली.

a) 1991	१९९१
b) 1992	१९९२
c) 1993	१९९३
d) 1994	१९९४

V) A close-up shot is also known as

_____ याला क्लोजप शॉट संबोधले जाते.

a) Personal shot	पर्सनल शॉट
b) Mid shot	मीड शॉट
c) Full shot	फूल शॉट
d) None of these	यापैकी नाही

VI) DTH stands for

डीटिएच चे पूर्णरूप

a) Deal To Home	डील टू होम
b) Dish To House	डीश टू हाऊस
c) Direct To Home	डायरेक्ट टू होम
d) None of these	यापैकी नाही

VII) Television is also referred to as the _____ vehicle.

दूरचित्रवाणी _____ चे वाहक संबोधले जाते.

a) Independent	स्वतंत्र
b) Indispensable	अपरिहार्य
c) Versatile	सार्वत्रिक
d) All of these	वरील सर्व

VIII) Simple shots that also known as

सिम्पल शॉटसला _____ या अर्थाविही ओळखले जाते.

a) Fixed shot	फिक्सड शॉट
b) Extreme long shot	एक्सट्रीम लाँग शॉट
c) Mid shot	मीड शॉट
d) Long shot	लाँग शॉट

IX) Stand ups is also known as

स्टँड अपस हे _____ या नावाने ओळखले जाते.

a) Voice over	व्हाईस ओव्हर
b) Piece to camera	पीस टू कॅमेरा
c) Story board	स्टोरी बोर्ड
d) Script	स्क्रिप्ट

X) NTSC stands for

एनटिएससी म्हणजे

a) National Television System Committee

नॅशनल टेलिव्हिजन सिस्टीम कमिटी

b) National Television System Council

नॅशनल टेलिव्हिजन सिस्टीम काँसिल

c) National Television Serial Camera

नॅशनल टेलिव्हिजन सीरियल कॅमेरा

d) None of these

यापैकी नाही

XI) _____ is the basic unit of video/film.

_____ हे व्हिडियो/फिल्मचे बेसिक युनिट आहे.

a) Shot

शॉट

b) Angle

अँगल

c) Movement

मुव्हमेंट

d) None of these

यापैकी नाही

XII) IPTV stands for

आयपी टिव्ही म्हणजे

a) Internet Protocol Television

इंटरनेट प्रोटोकॉल टेलिव्हिजन

b) Internet Prime Television

इंटरनेट प्राईम टेलिव्हिजन

c) Indian Private Television

इंडियन प्रायवेट टेलिव्हिजन

d) None of these

यापैकी नाही

XIII) The long shot in which the entire scene is played out known as

लाँग शॉट ज्यामध्ये संपूर्ण दृष्य शूट केल्या जाते त्याला _____ अर्थावेही ओळखले जाते.

a) Master shot	मास्टर शॉट
b) Extreme long shot	एक्सट्रीम लाँग शॉट
c) Mid long shot	मिड लाँग शॉट
d) None of these	यापैकी नाही

XIV) A series of frames means

प्रेमची शृंकला म्हणजे

a) Shot	शॉट
b) Scene	सीन
c) Sequence	सिक्वेन्स
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) White balance
व्हाईट बॅलेंस
- 2) TV anchor
टिव्ही अँकर
- 3) Multi camera shooting
मल्टी कॅमेरा शूटिंग
- 4) Communication with still picture
स्तब्ध चित्रातून होणारा संवाद
- 5) Visual grammar
व्हिजुअल ग्रामर

3. Answer following questions (**any four**) :

16

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

1) What is shot ?

शॉट म्हणजे काय ?

2) Explain what is the web production ?

वेब प्रडक्शन काय आहे स्पष्ट करा ?

3) Explain the linear editing.

लिनियर एडिटिंग स्पष्ट करा ?

4) What is angle ?

अँगल म्हणजे काय ?

5) Discuss the concept of video production.

व्हिडियो प्रडक्शन ही संकल्पना चर्चा करा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) :

14

250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

1) Explain the concept of voice over.

व्हाईस ओव्हर ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2) Discuss what is the location hunting ?

लोकेशन हंटिंग म्हणजे काय चर्चा करा ?

3) Explain the elements of TV news.

टिव्हिसाठीच्या बातमीचे घटक स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

500 शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही **एक**) :

1) Discuss the new trends in TV news bulletin.

टिव्हि बातमी पत्रातील नवे प्रवाहा चर्चा करा.

2) Write any television serial that you like ? Give reasons.

तुम्हाला आवडते कोणत्याही एका टिव्हि मालिकेविषयी सकारण लिहा.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – IV) Examination, 2015
ADVERTISING (Paper – II) (Old) (CGPA)**

Day and Date : Thursday, 19-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 70

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) Mail is a part of _____ advertising.

मेल हा _____ जाहिरातीचा भाग आहे.

- a) Direct थेट b) Indirect अप्रत्यक्ष
c) Straight सरळ d) None of these यापैकी नाही

ii) In advertising, a document that describes the target market, budget, creative strategy and objectives is known as _____

जाहिरातीमध्ये ज्या दस्तऐवजात लक्षित बाजार, अर्थसंकल्प, क्रीएटीव्ह योजना आणि उद्देशांचे वर्णन असते त्यास _____ म्हणतात.

- a) Media profile माध्यम प्रोफाईल b) Strategy document योजना दस्तऐवज
c) Media brief माध्यम ब्रीफ d) None of these यापैकी नाही

iii) _____ is the basic objectives of market segmentation.

_____ हे बाजार छेदाचे मुख्य उद्देश आहे.

- a) Identify target market लक्षित बाजार ओळखणे
b) Defining market बाजाराची व्याख्या करणे
c) Divide market बाजाराची विभागणी करणे
d) None of these यापैकी नाही

iv) Placing two versions of an advertisement in same issue of a newspaper is known as _____

एकाच जाहिरातीचे दोन प्रकार वर्तमानपत्राच्या एकाच अंकामध्ये छापणे यास _____ म्हणतात.

- a) Play advertisement प्ले जाहिरात b) Post test उत्तर चाचणी
c) Slit run test स्लिट रन चाचणी d) None of these यापैकी नाही

v) _____ is the author of a book. 'Define Advertising Goals For Measured Advertising Results'.

_____ हा 'Define Advertising Goals For Measured Advertising Results' या पुस्तकाचा लेखक आहे.

- a) Green Rosenberg ग्रीन रोसेन्बर्ग b) Philip Kotler फिलीप कोटलर
c) R. H. Colley आर. एच. कोली d) None of these यापैकी नाही

vi) A specific communication task to be accomplished with a specific target audience during a specific period of time is termed _____

एक विशिष्ट संवाद कार्य जे विशिष्ट लक्षित गटासाठी विशिष्ट कालावधीत पूर्ण केले जाते त्यास _____ म्हणतात.

- a) Advertising campaign जाहिरात मोहीम
b) Advertising objective जाहिरातीचे उद्देश
c) Advertising criterion जाहिरातीचे निकष
d) None of these यापैकी नाही

vii) Which form of advertising is heavily used to introduce a new product ?

नवीन उत्पादनाची ओळख करून देण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या जाहिरातीचा मोठ्याप्रमाणावर वापर करतात ?

- a) Persuasive advertising मन वळवणारी जाहिरात
b) Reminder advertising आठवण करून देणारी जाहिरात
c) Informative advertising माहितीप्रद जाहिरात
d) None of these यापैकी नाही

viii) An economy of an industry depends upon _____

उद्योगाची अर्थव्यवस्था _____ वर अवलंबून असते.

- a) Brand names ब्रँडचे नाव
b) Advertising जाहिरात
c) Consumer satisfaction ग्राहक समाधान
d) None of these यापैकी नाही

ix) _____ is an external factor that affects consumer behaviour.

_____ हा बाह्य घटक ग्राहक वर्तनावरती प्रभाव टाकतो.

- a) Class वर्ग b) Motivation प्रेरणा
c) Lifestyle जीवनशैली d) None of these यापैकी नाही

x) When an advertisement agency offers several specialized services, it is called _____

जेव्हा जाहिरात संस्था काही विशेष सेवा देते त्यास _____ म्हणतात.

- a) Baket बकेट b) Bunch बंच
c) Basket बास्केट d) None of these यापैकी नाही

xi) According to a survey, advertisements published by women magazines were _____

एका सर्वेनुसार महिलांविषयक मासिकात छापलेल्या जाहिराती _____ असतात.

- a) Conferring कन्फेरिंग b) Commodity कमोडीटी
c) Ethicizing इथीसायझिंग d) None of these यापैकी नाही

xii) Which of the following is not a function of an advertisement ?

पुढीलपैकी कोणते जाहिरातीचे कार्य नाही ?

- a) Informing the consumer
ग्राहकांना माहिती देणे
b) Persuading the consumer
ग्राहकांचा पाठपुरावा करणे
c) Reminding the consumer for repeat purchase
ग्राहकांना पुन्हा खरेदीसाठी आठवण करून देणे
d) All of these
यापैकी सर्व

xiii) A deluxe hotel will issue its advertisement in _____

डिलक्स हॉटेल _____ मध्ये जाहिरात देईल.

- a) Local newspaper स्थानिक वर्तमानपत्र
b) National level magazine राष्ट्रीय स्तरावरील मासिक
c) Local language magazine स्थानिक भाषेतील मासिक
d) None of these यापैकी नाही

xiv) According to Maslow's theory of needs hierarchy _____

मास्लोच्या गरजींची उतरंड सिद्धांतानुसार _____

a) Higher order satisfied first

गरजांचा उच्च क्रम प्रथम समाधानी करेल

b) Lower order needs satisfied first

गरजांचा खालील क्रम प्रथम समाधानी करेल

c) There is no such pattern of needs satisfaction

गरजांच्या समाधानाचा असा कोणताही नमुना नाही

d) None of these

यापैकी नाही

2. Write short notes (any four) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

a) Brand

ब्रँड

b) Media planning

माध्यम नियोजन

c) Social group

सामाजिक गट

d) Advertise

जाहिरात

e) Image

प्रतिमा.

3. Write the answers in 150 words (any four) :

16

दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

a) Write about the importance of advertise research.

जाहिरात संशोधनाचे महत्त्व लिहा.

b) Discuss about brand management.

ब्रँड व्यवस्थापनाविषयी चर्चा करा.

- c) What is marketing mix ?
विपणन मिश्र म्हणजे काय ?
- d) Describe the proces of motivation.
प्रेरणेच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- e) Explain the concept of media reach.
माध्यमांची पोहोच हि संकल्पना स्पष्ट करा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) : **14**

अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

- a) What are the tools of advertising ?
जाहिरातीची साधने कोण कोणती आहेत ?
- b) Write note on topic audience.
प्रेक्षक याविषयावरती टीप लिहा.
- c) Explain the role of graphics in advertising.
जाहिरातीतील ग्राफिक्सची भूमिका स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) : **14**

पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

- a) What is the celebrity advertisement ? List its advantages. Discuss one example.
सिलेब्रिटी जाहिरात म्हणजे काय ? तिच्या फायद्यांची यादी करा. एका उदाहरणाची चर्चा करा.
- b) Write an essay on 'Use of Internet in Advertising'.
इंटरनेटचा जाहिरातीसाठी उपयोग याविषयावर निबंध लिहा.
-

5) The first web page is created by

- a) Even Williams
b) Vinton Serf
c) Tim-Berners-Lee
d) None of these

पहिले वेबपेज _____ यांनी तयार केले.

- a) इव्हान विल्यम्स
b) व्हिन्टॉन सर्फ
c) टीम-बर्नर्स-ली
d) यापैकी नाही

6) HTML means

- a) Hyper Text Markup Language
b) Hyper Text Markup Links
c) Higher Text Markup Language
d) None of these

एचटीएमएल म्हणजे

- a) हायपरटेक्स्ट मार्कअप लॅंग्वेज
b) हायपरटेक्स्ट मार्कअप लिंक्स
c) हायर टेक्स्ट मार्कअप लॅंग्वेज
d) यापैकी नाही

7) Orkut is launched in

- a) Jan. 2004
b) 2005
c) 2006
d) None of these

आर्कुटचा प्रारंभ _____ मध्ये झाला.

- a) जानेवारी २००४
b) २००५
c) २००६
d) यापैकी नाही

8) The first Internet edition of Deccan Herold is launched in

- a) 1995
b) 1998
c) 1996
d) 1990

डेक्कन हेरॉल्डची पहिली इंटरनेट आवृत्ती _____ मध्ये निघाली.

- a) १९९५
b) १९९८
c) १९९६
d) १९९०

9) Netvibes, MSN are

- a) Private web portals
b) Public web portals
c) Websites
d) None of these

नेटव्हाईब्स, एमएसएन ही _____ आहेत.

- a) प्रायव्हेट वेब पोर्टल्स
b) पब्लिक वेब पोर्टल्स
c) वेब साईट्स
d) यापैकी नाही

10) The term 'blog' is used in

- a) 1998
b) 1997
c) 1999
d) 1996

'ब्लॉग' ही संज्ञा _____ मध्ये वापरात आली.

- a) १९९८
b) १९९७
c) १९९९
d) १९९६

11) Website addresses are also called

- a) HTML
b) Hyper Links
c) URL
d) None of these

वेबसाईट पत्यांना _____ या नावाने ही संबोधले जाते.

- a) एचटीएमएल
b) हायपर लिंक्स
c) युआरएल
d) यापैकी नाही

12) LAN means

- a) Local Area Networking
b) Local Air Networking
c) Local All Networks
d) None of these

लॅन म्हणजे

- a) स्थानिक क्षेत्रिय जाळे
b) स्थानिक हवाई जाळे
c) स्थानिक सर्व जाळी
d) यापैकी नाही

13) WWW means

- a) Word Wide Web
b) World Wibe Web
c) World Wide Wave
d) World Wide Web

डब्ल्यु डब्ल्यु डब्ल्यु म्हणजे

- a) वर्ड वाईड वेब
b) वर्ल्ड वाईब वेब
c) वर्ल्ड वाईड वेव्ह
d) वर्ल्ड वाईड वेब

14) Information Techonology Act passed in

- a) 2001
b) 2002
c) 2000
d) 2004

माहिती तंत्रज्ञान कायदा _____ मध्ये मंजूर झाला.

- a) २००१
b) २००२
c) २०००
d) २००४

2. Write notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

1) Online advertising.

ऑनलाईन जाहिरात.

2) E-Governance.

ई-राज्यकारभार.

3) Web Master.

वेब मास्टर.

4) Animation Films.

कार्टून चित्रपट.

5) Modem.

मोडेम.

3. Write answers in **100 words (any four)** :

16

पुढील प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) Define the term graphics and describe its various types.
ग्राफिक्सची व्याख्या करा आणि त्याच्या विविध प्रकारांबाबत सविस्तर लिहा.
- 2) State the various characteristics of Internet.
इंटरनेटची विविध गुणवैशिष्ट्ये नमूद करा.
- 3) What are the three basic elements of an e-mail message ?
ई-मेल संदेशाचे तीन पायाभूत घटक कोणते ते सांगा ?
- 4) What is connectivity ? Describe in detail.
कनेक्टिव्हिटी म्हणजे काय ते सांगून सविस्तर लिहा.
- 5) What is the difference between input and output ?
इनपूट आणि आऊटपूट यामध्ये फरक काय ते सांगा ?

4. Write the answers in **150 words (any two)** :

14

पुढील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) Describe the different types of search engines with suitable examples.
सर्च इंजिनचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 2) State merits and demerits of online journalism.
ऑनलाईन पत्रकारितेचे फायदे-तोटे नमूद करा.
- 3) What are web portals ? State the difference between websites and web portals.
वेब पोर्टल्स म्हणजे काय ? वेब साईट्स आणि वेब पोर्टल्स यामधील फरक स्पष्ट करा.

5. Write the answer in **250 words** :

14

पुढील प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दात लिहा :

Discuss in detail about the economics of online newspapers.

ऑनलाईन वृत्तपत्रांच्या अर्थव्यवस्थेवर सविस्तर चर्चा करा.

OR/किंवा

Write in detail about the reporting for the web media.

‘वेब माध्यमासाठी वृत्तसंकलन’ याबाबत सविस्तर लिहा.

SLR-B – 25

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Mass Communication) (Semester – IV) Examination, 2015
TELEVISION JOURNALISM AND PRODUCTION
(Paper – I) (New-CGPA)
दूरचित्रवाणी पत्रकारिता आणि निर्मिती

Day and Date : Tuesday, 17-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) **Figures to the right indicate full marks.**

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. Choose the correct alternative.

14

योग्य पर्यायाची निवड करा.

I) RGB colour system is concerned with _____ media.

आरजीबी ही रंग पद्धती _____ माध्यमांशी संबंधित आहे.

a) Radio	रेडिओ
b) TV	टिव्हि
c) Print	प्रिन्ट
d) None of these	यापैकी नाही

II) Sound is encoded in _____ forms on to a CD.

सीडी वर आवाजाचे सांकेतिकरण _____ या स्वरूपात केले जाते.

a) Analogue	अॅनलॉग
b) Ultra forms	अल्ट्रा फोरमस
c) Digital	डिजिटल
d) None of these	यापैकी नाही

P.T.O.

III) CCU stand for

सीसीयू म्हणजे

a) Camera Control Unit	कॅमेरा कन्ट्रोल युनीट
b) Close Camara Unit	क्लोज कॅमेरा युनीट
c) Crystal Camera Unit	क्रीस्टल कॅमेरा युनीट
d) None of these	यापैकी नाही

IV) Star TV started in

स्टार टीव्ही _____ मध्ये सुरुवात झाली.

a) 1991	१९९१
b) 1992	१९९२
c) 1993	१९९३
d) 1994	१९९४

V) A close-up shot is also known as

_____ याला क्लोजप शॉट संबोधले जाते.

a) Personal shot	पर्सनल शॉट
b) Mid shot	मीड शॉट
c) Full shot	फूल शॉट
d) None of these	यापैकी नाही

VI) DTH stands for

डीटिएच चे पूर्णरूप

a) Deal To Home	डील टू होम
b) Dish To House	डीश टू हाऊस
c) Direct To Home	डायरेक्ट टू होम
d) None of these	यापैकी नाही

VII) Television is also referred to as the _____ vehicle.

दूरचित्रवाणी _____ चे वाहक संबोधले जाते.

a) Independent	स्वतंत्र
b) Indispensable	अपरिहार्य
c) Versatile	सार्वत्रिक
d) All of these	वरील सर्व

VIII) Simple shots that also known as

सिम्पल शॉटसला _____ या अर्थाविही ओळखले जाते.

a) Fixed shot	फिक्सड शॉट
b) Extreme long shot	एक्सट्रीम लाँग शॉट
c) Mid shot	मीड शॉट
d) Long shot	लाँग शॉट

IX) Stand ups is also known as

स्टँड अपस हे _____ या नावाने ओळखले जाते.

a) Voice over	व्हाईस ओव्हर
b) Piece to camera	पीस टू कॅमेरा
c) Story board	स्टोरी बोर्ड
d) Script	स्क्रिप्ट

X) NTSC stands for

एनटिएससी म्हणजे

a) National Television System Committee

नॅशनल टेलिव्हिजन सिस्टीम कमिटी

b) National Television System Council

नॅशनल टेलिव्हिजन सिस्टीम काँसिल

c) National Television Serial Camera

नॅशनल टेलिव्हिजन सीरियल कॅमेरा

d) None of these

यापैकी नाही

XI) _____ is the basic unit of video/film.

_____ हे व्हिडियो/फिल्मचे बेसिक युनिट आहे.

a) Shot

शॉट

b) Angle

अँगल

c) Movement

मुव्हमेंट

d) None of these

यापैकी नाही

XII) IPTV stands for

आयपी टिव्ही म्हणजे

a) Internet Protocol Television

इंटरनेट प्रोटोकॉल टेलिव्हिजन

b) Internet Prime Television

इंटरनेट प्राईम टेलिव्हिजन

c) Indian Private Television

इंडियन प्रायवेट टेलिव्हिजन

d) None of these

यापैकी नाही

XIII) The long shot in which the entire scene is played out known as

लाँग शॉट ज्यामध्ये संपूर्ण दृष्य शूट केल्या जाते त्याला _____ अर्थावेही ओळखले जाते.

a) Master shot	मास्टर शॉट
b) Extreme long shot	एक्सट्रीम लाँग शॉट
c) Mid long shot	मिड लाँग शॉट
d) None of these	यापैकी नाही

XIV) A series of frames means

प्रेमची शृंकला म्हणजे

a) Shot	शॉट
b) Scene	सीन
c) Sequence	सिक्वेन्स
d) None of these	यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) White balance
व्हाईट बॅलेंस
- 2) TV anchor
टिव्ही अँकर
- 3) Multi camera shooting
मल्टी कॅमेरा शूटिंग
- 4) Communication with still picture
स्तब्ध चित्रातून होणारा संवाद
- 5) Visual grammar
व्हिजुअल ग्रामर

3. Answer following questions (**any four**) :

16

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

1) What is shot ?

शॉट म्हणजे काय ?

2) Explain what is the web production ?

वेब प्रडक्शन काय आहे स्पष्ट करा ?

3) Explain the linear editing.

लिनियर एडिटिंग स्पष्ट करा ?

4) What is angle ?

अँगल म्हणजे काय ?

5) Discuss the concept of video production.

व्हिडियो प्रडक्शन ही संकल्पना चर्चा करा.

4. Write answer in **250** words (**any two**) :

14

250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

1) Explain the concept of voice over.

व्हाईस ओव्हर ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2) Discuss what is the location hunting ?

लोकेशन हंटिंग म्हणजे काय चर्चा करा ?

3) Explain the elements of TV news.

टिव्हिसाठीच्या बातमीचे घटक स्पष्ट करा.

5. Write answer in **500** words (**any one**) :

14

500 शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही **एक**) :

1) Discuss the new trends in TV news bulletin.

टिव्हि बातमी पत्रातील नवे प्रवाहा चर्चा करा.

2) Write any television serial that you like ? Give reasons.

तुम्हाला आवडते कोणत्याही एका टिव्हि मालिकेविषयी सकारण लिहा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass Communication) (Semester – IV) (New CGPA) Examination, 2015
Paper – II : ADVERTISING AND SOCIAL MARKETING**

Day and Date : Thursday, 19-11-2015

Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N. B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा.

i) An economy of a industry depends upon

उद्योगाची अर्थव्यवस्था _____ वर अवलंबून असते.

a) Advertising

जाहिरात

b) Consumer satisfaction

ग्राहकांचे समाधान

c) Brand

ब्रॅन्ड

d) None of these

यापैकी नाही

ii) E-mail is a part of _____ advertising.

ई-मेल हा _____ जाहिरातीचा भाग आहे.

a) Indirect

अप्रत्यक्ष

b) Straight

सरळ

c) Direct

थेट

d) None of these

यापैकी नाही

iii) Media brief includes

माध्यम ब्रीफ मध्ये _____ चा अंतर्भाव असतो.

a) Target Market

लक्ष्यित बाजारपेठ

b) Budget

अर्थसंकल्प

c) Objectives

उद्देश्य

d) All of these

यापैकी सर्व

iv) Lifestyle is an _____ factor that affects consumer behaviour.

जीवनशैली हा _____ घटक आहे जो ग्राहक वर्तनावर प्रभाव डालतो.

a) Internal

अंतर्गत

b) External

बाह्य

c) Both a) and b)

दोन्ही a) आणि b)

d) None of these

यापैकी नाही

- v) Bread is a example of
ब्रेड हे _____ चे उदाहरण आहे.
- a) Demand b) Motivation c) Need d) All of these
मागणी प्रेरणा गरज यापैकी सर्व
- vi) _____ includes in the process of product development.
_____ चा उत्पादन विकास प्रक्रियेत समावेश होतो.
- a) Marketing b) Generation of product
विपणन उत्पादन निर्मिती
- c) Business analysis d) All of these
व्यवसाय विश्लेषण यापैकी सर्व
- vii) For local advertisement _____ is a best media option.
स्थानिक जाहिरातीसाठी _____ उत्तम माध्यम पर्याय आहे.
- a) Local newspaper b) Regional Radio Station
स्थानिक वृत्तपत्र क्षेत्रिय रेडिओ स्टेशन
- c) Local Magazine d) None of these
स्थानिक मासिक यापैकी नाही
- viii) _____ is useful to satisfy the consumer needs.
_____ ग्राहकांच्या गरजांचे समाधान करण्यास उपयुक्त आहे.
- a) Price b) Demand
किंमत मागणी
- c) Product d) All of these
उत्पादन यापैकी सर्व
- ix) _____ is the important factor of demographic segmentation.
_____ हे लोकसंस्था छेदाचा एक महत्वपूर्ण घटक आहे.
- a) Age b) Gender c) Status d) All of these
वय लिंग दर्जा यापैकी सर्व
- x) Pubic service is a type of
जनसेवा हे _____ चा प्रकार आहे.
- a) Advertisement b) Corporate industry
जाहिरात कार्पोरेट उद्योग
- c) Both a) and b)
दोन्ही a) आणि b)
- d) None of these
यापैकी नाही

xi) _____ heads the advertisement agency.

_____ हा जाहिरात संस्थाचा प्रमुख असतो.

a) Writer

लेखक

b) Creative director

क्रिएटिव्ह संचालक

c) Editor

संपादक

d) None of these

यापैकी नाही

xii) Marketing ethics change with _____

विपणनाची नैतिकता _____ नुसार बदलतात.

a) Time

वेळ

b) Situation

प्रसंग

c) Place

ठिकाण

d) All of these

यापैकी सर्व

xiii) _____ is an example of marketing tactic.

_____ हे विपणन साधनाचे उदाहरण आहे.

a) Contraversial Ad.

विवादास्पद जाहिरात

b) Political stunt

राजनैतिक घाडस

c) Mindless act

विचारहीन कृती

d) None of these

यापैकी नाही

xiv) _____ is a part of buying process.

_____ हा खरेदीच्या प्रक्रियेचा भाग आहे.

a) Evaluation

मूल्यमापन

b) Comparison

तुलना

c) Searching product

उत्पादनाचा शोध

d) All of these

यापैकी सर्व

2. Write short notes (any four) :

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

a) Social change.

सामाजिक बदल

b) Consumer behaviour

ग्राहक वर्तन

c) Uses of colors in ad.

रंगांचा जाहिरातीतील वापर

d) Market

बाजारपेठ

e) Media buying.

माध्यम खरेदी.

12

3. Write answer in **150** words (**any four**) : **16**
दीडशे शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही चार) :
a) Write note on 'marketing research'.
'विपणन संशोधन' चा विषयावर टीप लिहा.
b) What are the advertising tools ?
जाहिरातीची साधने कोणती आहेत ?
c) What is corporate brand ?
कार्पोरेट ब्रॅन्ड म्हणजे काय ?
d) What are the stages in creative process ?
क्रिएटिव्ह प्रक्रियेतील टप्पे सांगा.
e) Write about 'role of media in marketing'.
'माध्यमांची विपणनातील भूमिका' या विषयी लिहा.
4. Write answer in **250** words (**any two**) : **14**
अडीचशे शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही दोन) :
a) Describe the process of brand management.
ब्रँड व्यवस्थापन प्रक्रियेचे वर्णन करा.
b) Write down process of motivation.
प्रेरणेची प्रक्रिया लिहा.
c) Explain the process of marketing.
विपणनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
5. Write answer in **500** words (**any one**) : **14**
पाचशे शब्दात उत्तर लिहा (कोणतेही एक) :
a) Describe the principles of advertising design.
जाहिरात आखणीची मूलतत्वे विशद करा.
b) Explain the role and scope of advertisement.
जाहिरातीची भूमिका आणि व्याप्ति स्पष्ट करा.
-

SLR-B – 27

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Mass communication) (Semester – IV) (New CGPA) Examination, 2015
Paper – III :CORPORATE COMMUNICATION & EVENT MANAGEMENT**

Day and Date : Saturday, 21-11-2015
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Total Marks : 70

1. Choose correct alternatives :

14

योग्य पर्यायाची निवड करा :

i) _____ is an internal public of an organization.

_____ हे संस्थेचे अंतर्गत घटक आहेत.

- a) Opinion Leaders मत नेते
b) Workers कामगार
c) Supplier पुरवठादार
d) None of these यापैकी नाही

ii) Corporate 'identity' is related to with

कार्पोरेट ओळख ही _____ संबंधित आहे.

- a) Stakeholder perceptions भागीदारांच्या जाणीवा
b) Symbols चिन्हे
c) Organizational culture संस्थात्मक संस्कृती
d) None of these यापैकी नाही

iii) _____ introduced models of crises management.

_____ यांनी आपत्ती व्यवस्थापन प्रतिमानाची मांडणी केली.

- a) Edward Bernays एडवर्ड बर्नस
b) David Scott डेव्हिड स्कॉट
c) James Grunig जेम्स ग्रुनिग
d) None of these यापैकी नाही

P.T.O.

iv) _____ can be defined as those critical groups of people upon who rests the success of an organization.

एखादया संस्थेचे यश ज्यांच्यावर अवलंबून असते अशा लोकांच्या गटाला _____ अशी संज्ञा देता येईल.

a) Target Audience	लक्षित गट
b) Opinion Leaders	मत नेते
c) Government Officials	शासकीय अधिकारी
d) None of these	यापैकी नाही

v) _____ is the indication of how a company is perceived by the outside world.

_____ म्हणजे बाहेरचे लोक एखादया कार्पोरेटसंबंधी काय विचार करतात याची प्रचिती होय.

a) Corporate Image	कार्पोरेट प्रतिमा
b) Corporate Plan	कार्पोरेट आराखडा
c) Corporate Event	कार्पोरेट प्रसंग
d) All of these	यापैकी सर्व

vi) Corporate Communication is related to

कार्पोरेट संवाद _____ शी निगडित आहे.

a) Image building	प्रतिमा निर्मिती
b) Corporate identity	कार्पोरेट ओळख
c) Media relations	माध्यम संपर्क
d) All of these	यापैकी सर्व

vii) _____ is the most important tool for consumer relations.

ग्राहक संपर्कासाठी _____ हे सर्वात महत्त्वाचे साधन आहे.

a) Advertisements	जाहिराती
b) Annual Report	वार्षिक अहवाल
c) Press Releases	प्रसिद्धी पत्रक
d) All of these	यापैकी सर्व

viii) Credibility is the first essential attribute for

_____ साठी विश्वासार्हता हा पहिला आवश्यक गुण आहे.

- a) Media Relations माध्यम संपर्क
- b) House Journal गृह पत्र
- c) Campaign मोहीम
- d) None of these यापैकी नाही

ix) Monetary support by an organization for an event with a definite commercial objective in mind is known as

विशिष्ट व्यावसायिक उद्दिष्ट समोर ठेऊन एखादया उपक्रमासाठी एखादया संस्थेने आर्थिक सहकार्य केले तर त्यास _____ असे म्हणतात.

- a) Contract करार
- b) Sponsorship प्रयोजकत्व
- c) Loyalty निष्ठा
- d) None of these यापैकी नाही

x) _____ belongs to outdoor publicity tool of corporate communication.

_____ हे कार्पोरेट संपर्कातील बाह्य प्रसिद्धीचे साधन आहे.

- a) Conference परिषद
- b) Workshops कार्यशाळा
- c) Hoarding होर्डिंग
- d) None of these यापैकी नाही

xi) Written declaration of a corporate stating core purpose of organization is

_____ म्हणजे कार्पोरेटच्या मुख्य उद्दीष्टांचा लिखित जाहीरनामा होय.

- a) Mission statement मिशन स्टेटमेंट
- b) MOU एम.ओ.यू.
- c) Merger Document मर्जर डॉक्युमेंट
- d) None of these यापैकी नाही

xii) Primary medium of communication in investor's relations is

गूंतवणूकदार संपर्कांत प्रमुखसाधन _____ असते.

- a) Press Releases प्रसिद्धी पत्रके
- b) House Journal गृहपत्र
- c) Annual Report वार्षिक अहवाल
- d) None of these यापैकी नाही

xiii) _____ is related to corporate identity.

_____ कार्पोरेट ओळखीशी निगडित आहे.

- a) Product Quality उत्पादनाची गुणवत्ता
- b) House Journal गृहपत्र
- c) House Colour इमारतीचा रंग
- d) None of these यापैकी नाही

xiv) 'Crystallizing Public Opinion' is book written by

'क्रिस्टलायजिंग पब्लिक ओपिनिअन' या ग्रंथाचे लेखन _____ यांनी केले.

- a) Edward Louis Bernays एडवर्ड लुईस बर्नस
- b) David Scott डेव्हिड स्कॉट
- c) Scott M. Cutlip स्कॉट एम. कटलीप
- d) None of these यापैकी नाही

2. Write short notes (**any four**) :

12

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- a) Corporate Image
कार्पोरेट प्रतिमा
- b) Community Relations
समाज संपर्क
- c) Media Relations
माध्यम संपर्क
- d) Open House
खुले दालन
- e) Lobbying.
लॉबिंग.

3. Write the answers in **150 words (any four)** : **16**
दीडशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :
- a) What is the use of Press Conference for Corporate Communication ?
कार्पोरेट संवादात पत्रकार परिषदेची उपयुक्तता काय आहे ?
- b) What is the content of a House Journal ?
गृहपत्राच्या मजकुरात काय समाविष्ट असते ?
- c) Describe any three important steps essential for effective Government Relations.
प्रभावी शासकीय संपर्कासाठी आवश्यक असलेल्या कोणत्याही तीन बाबी सांगा.
- d) Explain the types of opinion leaders.
मत नेत्यांचे प्रकार विषद करा.
- e) What is your understanding about consumer relations ?
ग्राहक संपर्काबाबत तुमचे आकलन काय आहे ?
4. Write answer in **250 words (any two)** : **14**
अडीचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :
- a) What is the role of public relation officer in employee communication ?
कामगार संवादात जनसंपर्क अधिकाऱ्याची भूमिका काय असते ?
- b) Describe the various stakeholders for corporate communication.
कार्पोरेट संपर्कासाठी कोण-कोणते घटक विचारात घ्यावे लागतात ते स्पष्ट करा.
- c) Write about Investor's Relations.
गूंतवणूकदारांशी संपर्क याविषयी लिहा.
5. Write answer in **500 words (any one)** : **14**
पाचशे शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :
- a) Discuss the importance of the event management for media industry with examples.
माध्यम उद्योगासाठी प्रसंग व्यवस्थापनाच्या महत्वाबद्दल सोदाहरण चर्चा करा.
- b) What is crisis ? Describe the role of PR Department in crisis management with suitable examples.
आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय ? आपत्ती व्यवस्थापनात जनसंपर्क विभागाची भूमिका काय असते ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

5) The first web page is created by

- a) Even Williams
b) Vinton Serf
c) Tim-Berners-Lee
d) None of these

पहिले वेबपेज _____ यांनी तयार केले.

- a) इव्हान विल्यम्स
b) व्हिन्टॉन सर्फ
c) टीम-बर्नर्स-ली
d) यापैकी नाही

6) HTML means

- a) Hyper Text Markup Language
b) Hyper Text Markup Links
c) Higher Text Markup Language
d) None of these

एचटीएमएल म्हणजे

- a) हायपरटेक्स्ट मार्कअप लॅंग्वेज
b) हायपरटेक्स्ट मार्कअप लिंक्स
c) हायर टेक्स्ट मार्कअप लॅंग्वेज
d) यापैकी नाही

7) Orkut is launched in

- a) Jan. 2004
b) 2005
c) 2006
d) None of these

आर्कुटचा प्रारंभ _____ मध्ये झाला.

- a) जानेवारी २००४
b) २००५
c) २००६
d) यापैकी नाही

8) The first Internet edition of Deccan Herold is launched in

- a) 1995
b) 1998
c) 1996
d) 1990

डेक्कन हेरॉल्डची पहिली इंटरनेट आवृत्ती _____ मध्ये निघाली.

- a) १९९५
b) १९९८
c) १९९६
d) १९९०

9) Netvibes, MSN are

- a) Private web portals
b) Public web portals
c) Websites
d) None of these

नेटव्हाईब्स, एमएसएन ही _____ आहेत.

- a) प्रायव्हेट वेब पोर्टल्स
b) पब्लिक वेब पोर्टल्स
c) वेब साईट्स
d) यापैकी नाही

10) The term 'blog' is used in

- a) 1998
b) 1997
c) 1999
d) 1996

'ब्लॉग' ही संज्ञा _____ मध्ये वापरात आली.

- a) १९९८
b) १९९७
c) १९९९
d) १९९६

11) Website addresses are also called

- a) HTML
b) Hyper Links
c) URL
d) None of these

वेबसाईट पत्यांना _____ या नावाने ही संबोधले जाते.

- a) एचटीएमएल
b) हायपर लिंक्स
c) युआरएल
d) यापैकी नाही

12) LAN means

- a) Local Area Networking
b) Local Air Networking
c) Local All Networks
d) None of these

लॅन म्हणजे

- a) स्थानिक क्षेत्रिय जाळे
b) स्थानिक हवाई जाळे
c) स्थानिक सर्व जाळी
d) यापैकी नाही

13) WWW means

- a) Word Wide Web
b) World Wibe Web
c) World Wide Wave
d) World Wide Web

डब्ल्यु डब्ल्यु डब्ल्यु म्हणजे

- a) वर्ड वाईड वेब
b) वर्ल्ड वाईब वेब
c) वर्ल्ड वाईड वेव्ह
d) वर्ल्ड वाईड वेब

14) Information Techonology Act passed in

- a) 2001
b) 2002
c) 2000
d) 2004

माहिती तंत्रज्ञान कायदा _____ मध्ये मंजूर झाला.

- a) २००१
b) २००२
c) २०००
d) २००४

2. Write notes (any four) :

12

टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

1) Online advertising.

ऑनलाईन जाहिरात.

2) E-Governance.

ई-राज्यकारभार.

3) Web Master.

वेब मास्टर.

4) Animation Films.

कार्टून चित्रपट.

5) Modem.

मोडेम.

3. Write answers in **100 words (any four)** :

16

पुढील प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा (कोणतेही चार) :

- 1) Define the term graphics and describe its various types.
ग्राफिक्सची व्याख्या करा आणि त्याच्या विविध प्रकारांबाबत सविस्तर लिहा.
- 2) State the various characteristics of Internet.
इंटरनेटची विविध गुणवैशिष्ट्ये नमूद करा.
- 3) What are the three basic elements of an e-mail message ?
ई-मेल संदेशाचे तीन पायाभूत घटक कोणते ते सांगा ?
- 4) What is connectivity ? Describe in detail.
कनेक्टिव्हिटी म्हणजे काय ते सांगून सविस्तर लिहा.
- 5) What is the difference between input and output ?
इनपूट आणि आऊटपूट यामध्ये फरक काय ते सांगा ?

4. Write the answers in **150 words (any two)** :

14

पुढील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) :

- 1) Describe the different types of search engines with suitable examples.
सर्च इंजिनचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
- 2) State merits and demerits of online journalism.
ऑनलाईन पत्रकारितेचे फायदे-तोटे नमूद करा.
- 3) What are web portals ? State the difference between websites and web portals.
वेब पोर्टल्स म्हणजे काय ? वेब साईट्स आणि वेब पोर्टल्स यामधील फरक स्पष्ट करा.

5. Write the answer in **250 words** :

14

पुढील प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दात लिहा :

Discuss in detail about the economics of online newspapers.

ऑनलाईन वृत्तपत्रांच्या अर्थव्यवस्थेवर सविस्तर चर्चा करा.

OR/किंवा

Write in detail about the reporting for the web media.

‘वेब माध्यमासाठी वृत्तसंकलन’ याबाबत सविस्तर लिहा.